Spreekrecht gemeente Krimpenerwaard 19 december 2023
Commissie R&F, Lekkerkerk
Dank voor mogelijkheid in te spreken.
Kees Beaart, voorzitter Stichting Natuurrijk en hoofdbeheerder Natuurrijk, een educatief natuurterrein van 3,5 ha.

Opmerking: de digitale versie van deze inspreeknotitie wordt na het inspreken verzonden naar griffie@krimpenerwaard.nl en zal bij de stukken geplaatst worden. De bijlagen worden verdeeld in twee berichten, 1 t/m 3 en 4 t/m 7, naar de griffie verzonden, zodat die eveneens bij de stukken geplaatst kunnen worden.

Ontwikkelingen rond Natuurrijk sinds 2018:
2018 Provinciale Staten Z-H het voor Natuurrijk liggende perceel van 2,15 ha ingedeeld in de GroenBlauweDoorAdering (GBDA).
Januari-april 2019 werkzaamheden in opdracht provincie Z-H i.v.m. herstel biodiversiteit. O.a. natuurlijke oevers, aanleg poelen, sloot en bossages.
Later vernamen we van ambtenaren van de gemeente, dat geen overleg had plaatsgevonden tussen Provincie en gemeente, hetgeen de gemeente ons sinds 2022 kwalijk nam/neemt, terwijl de Stichting zelfs nog niet eens was opgericht tijdens de werkzaamheden in opdracht van de provincie met goedkeuring HHSK.
Later in 2019: Oprichting Stichting Natuurrijk (SN) met hulp van Lions Krimpen ad IJssel . Start overleg met Provincie betreffende aankoop perceel, inclusief een werkschuur.
2021 Openbare aankondiging (Kontakt 1 juni) voorgenomen verkoop van 2 hectare natuurgrasland met natuurvriendelijke oevers, struweel en poelen, door de provincie aangemerkt als buiten de NNN -opgave gelegen stapsteen, welke deel uitmaakt van de GBDA in de Krimpenerwaard. Er bleek, uitgezonderd de SN, geen belangstelling voor aankoop van het perceel.
In november 2021 werd door een genereuze gift van de ereleden van SN de aankoop van het perceel van de provincie mogelijk.
Tegelijkertijd schonken de eigenaars van het oorspronkelijke Natuurrijk (NR) hun perceel aan SN.

Positieve gebeurtenissen in 2023:

- 1. **Onderscheiding PvdD** voor de enorme inzet voor de aanleg van natuur in de Krimpenerwaard
- 2. **Nationale Vrijwilligersprijzen**: derde prijs, 500 euro
- 3. **Dorpskracht 2023: ZHVKK,** eervolle vermelding, 100 euro
- 4. **Steenbreektrofee 2023**: tweede plaats met een uitgebreid Juryrapport. Enkele citaten uit het rapport (zie het volledige rapport als bijlage):

STEENBREEK ADVISEERT

“Voor continuïteit in menskracht kan worden nagedacht over het verder professionaliseren van de stichting. Wellicht kan **in samenwerking met gemeente** ook gekeken worden in hoeverre Natuurrijk geschikt is als **natuureducatiecentrum** in de regio.”

STEENBREEK CONCLUDEERT

“Met tomeloze energie ging een pionier met ernstige zorgen over natuur, milieu en gezondheid, de strijd aan tegen chemische bestrijdingsmiddelen. “Gewoon” door zelf een weiland te transformeren naar een prachtig stukje natuurgebied in de Krimpenerwaard. Een bewoner die zelf ontdekte dat met natuurrijk groenbeheer heel veel soorten planten en dieren tot ontwikkeling kwamen. Door het jarenlang overbrengen van kennis en slim inzetten van een groene lijst, zijn Nederlandse gemeenten succesvol aangejaagd op ander beheer. Stichting Steenbreek neemt deels het stokje over. Provincies, gemeenten, waterschappen en openbaar groenbeheerders blijven een belangrijke rol spelen bij het verhogen van de biodiversiteit, via bermen en groenstroken in de openbare ruimte.

“Geef gewipte tegels een tweede leven” is een echte inspiratie in de categorie Maatschappelijke Initiatieven van de Steenbreektrofee 2023.

Namens de jury Margot Ribberink, voorzitter.”

- 5. Positief is verder dat SN al diverse malen gewipte tegels uit de **gemeente Krimpen ad IJssel** heeft mogen ontvangen. De extra kosten voor de levering in NR worden door de gemeente Krimpen ad IJssel vergoed.
- 6. Ook in 2023 begeleidde ik **trainees** van **Fair Future Generators (FFG),** een project voor jongeren tussen de 18 en 30 jaar van de **Vereniging Milieudefensie**, die in NR leren en ervaren hoe je een natuurterrein beheert, hoe de biodiversiteit vergroot kan worden.

Bovendien worden lessen voor het basisonderwijs voorbereid en gegeven.
In februari 2024 start een volgend traject van FFG. Tot nu toe komen de trainees uit plaatsen buiten de Krimpenerwaard. Alle trainees die ik heb mogen begeleiden zijn enthousiast en komen nog herhaaldelijk terug naar NR. Sommigen zelfs als bestuurslid of vaste vrijwilliger.
Ik vroeg één van hen kort te beschrijven hoe ze het vond:
“Ik heb bij mijn trainee-ship in Natuurrijk heel veel geleerd over de Nederlandse natuur. Daarnaast ben ik ook de allerkleinste diertjes en planten gaan waarderen door Kees, en ben ik met een ander oog naar weilanden gaan kijken. Alles in Natuurrijk geeft een toegevoegde waarde aan de biodiversiteit van het landschap. -Joyce, trainee FFG.”
Hopelijk vinden in 2024 ook jongeren uit onze gemeente Natuurrijk en worden er trainee.
- 7. In 2023 werden onder mijn leiding door trainees **educatieve lessen** gegeven aan leerlingen van **Obs Het Schateiland** uit Lekkerkerk en **Obs De Schakel** uit Ouderkerk ad IJssel. Duidelijk is dat we in NR voorzien aan een behoefte die er vanuit het onderwijs in de Krimpenerwaard is. Dat de leerlingen enthousiast zijn bleek bijvoorbeeld uit een herhaaldelijk herhaalde uitroep van één van de kinderen: **“Dit is voortaan mijn mooiste plekje in Nederland.”**

De komende jaren willen we onze **educatieve activiteiten** verder uitbreiden. Daarover hopen we, zoals Stichting Steenbreek adviseert, met de gemeente in overleg te gaan en ondersteuning van de gemeente te krijgen. SN is een ANBI-instelling, die tot heden geen vrij besteedbare subsidies ontvangen heeft. Onze vrijwilligersorganisatie heeft bestuursleden en vrijwilligers nog nimmer enige onkostenvergoeding betaald. Zonder giften en bijdragen van hen kan SN niet bestaan. Zie onze financiële overzichten die we als ANBI-instelling op onze website **stichtingnatuurrijk.nl** publiceren. Wij kunnen dan ook geen leges betalen voor de 16 vergunningen, die we volgens de reactie van de gemeente op ons op verzoek van de gemeente ingediende **Inrichtingsplan Natuurrijk** zouden moeten aanvragen. Overigens wijs ik er hierbij op dat SN als terreinbeheerder landelijk en Europees verplichtingen heeft om bedreigde soorten te beschermen en de biodiversiteit te bevorderen. Dat is wettelijk

vastgesteld. Zie daarover het bericht van de ecoloog de heer Edo van Uchelen, dat als bijlage is bijgevoegd.
De provincie Z-H heeft recent de legesverordening aangepast, waardoor maatregelen in het kader van NNN, of andere maatregelen die door Provincie Z-H zijn gesubsidieerd, zoals in NR het geval is, zijn vrijgesteld van het betalen van leges.
Het geven van natuureducatie aan leerlingen van het basisonderwijs voorziet aan een behoefte, waarin wij graag willen voorzien.
Aangezien onze burgemeester meent dat vrijwilligers het cement van de samenleving zijn, zoals zij in Kontakt schreef, kunnen wij ons niet voorstellen dat SN als ANBI organisatie geen vrijstelling krijgt voor het betalen van leges, zoals ook volgens recente regels van de provincie het geval is.

U kunt altijd contact met mij opnemen voor een bezoek aan Natuurrijk, vragen of nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,
Kees Beaart
Voorzitter/hoofdbeheerder Natuurrijk
Tel. 0639666520
Website: stichtingnatuurrijk.nl

Bijlagen:
1. Het Juryrapport van de Steenbreektrofee 2023: “Geef gewipte tegels een tweede leven Krimpenerwaard”
2. Het op uitdrukkelijk verzoek van ambtenaren van de gemeente opgestelde en ingediende “Inrichtingsplan Natuurrijk’
3. De bijna zes maanden na het indienen van Inrichtingsplan Natuurrijk eind maart 2023, namens B&W ontvangen reactie d.d. 13 september 2023, zaaknummer 19311099652
4. Bericht van de ecoloog de heer Van Uchelen aan het gemeentebestuur betreffende uw beoordeling conceptaanvraag onder zaaknummer 19311099652
5. Artikel in “Vlinders”, november 2023: “Terugkeer van dagvlinders en libellen op Natuurrijk” van de ecoloog/bioloog Thijs Willems met een minimale bijdrage van mij
6. Ingediende bezwaar Stichting Natuurrijk tegen de ontvangen

rekening van de gemeente voor Vooroverleg
7. Schrijven aan B&W en de leden van de gemeenteraad d.d. 17 oktober 2023 betreffende: noodzaak parkeren i.v.m. veiligheid inwoners gemeente Krimpenerwaard op terrein SN

Samen zorgen voor een groene, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving

worden in hoeverre Natuurrijk geschikt is als natuureducatiecentrum in de regio. Enerzijds kan waardevolle kennis worden overgebracht aan jongeren. Daarnaast kunnen cursussen biodiversiteit, nature work-out, natuurmuren bouwen, etc. worden gegeven wat weer een bron van inkomsten kan zijn. Dit kan cursisten wellicht weer inspireren tot vergroening van private tuinen. En het brengt meer mensen samen in beweging om zelf ervaring op te doen met natuur. Geheel in lijn met het gedachtegoed van Kees.

STEENBREEK CONCLUDEERT

Met tomeloze energie ging een pionier met ernstige zorgen over natuur, milieu en gezondheid, de strijd aan tegen chemische bestrijdingsmiddelen. 'Gewoon' door zelf een weiland te transformeren naar een prachtig stukje natuurgebied in de Krimpenerwaard. Een bewoner die zelf ontdekte dat met natuurrijk groenbeheer heel veel soorten planten en dieren tot ontwikkeling kwamen. Door het jarenlang overbrengen van kennis en slim inzetten van een groene lijst, zijn Nederlandse gemeenten succesvol aangejaagd op ander beheer. Stichting Steenbreek neemt deels het stokje over. Provincies, gemeenten, waterschappen en openbaar groenbeheerders blijven een belangrijke rol spelen bij het verhogen van de biodiversiteit, via bermen en groenstroken in de openbare ruimte.

Geef gewipte tegels een tweede leven is een echte inspiratie in de categorie Maatschappelijke initiatieven van de Steenbreektrofee 2023.

Namens de jury

Margot Ribberink
voorzitter

Juryrapport

STEENBREEKTROFEE 2023

Maatschappelijke initiatieven

Geef gewipte tegels een tweede leven Krimpenerwaard

staatsbosbeheer

Stadswerk

Stichting Steenbreek organiseert de prijsvraag voor de Steenbreektrofee om innovatieve voorbeelden te laten zien waarbij groen en water op een praktische manier worden benut en die illustreren waar Steenbreek voor staat. Dit zijn initiatieven die betrekking hebben op onder meer de bevordering van de biodiversiteit, gezondheid, sociale cohesie en een positieve bijdrage leveren aan klimaatadaptatie. Deze projecten dienen als inspiratie en voorbeeld voor anderen.

Zowel initiatieven die spelen op het niveau van de straat of de wijk, als op niveau van dorp en stad kunnen meedingen naar de Steenbreektrofee. Dit kan van een gemeente zelf zijn maar ook van een buurtvereniging, wijkorganisatie, corporatie, ondernemer of inwoner. In 2023 werden 22 mooie en zeer diverse projecten voor deelname ingezonden. De jury heeft uit de inzendingen in juni 2023 zes projecten genomineerd waaronder het project Geef gewipte tegels een tweede leven Krimpenerwaard. Maandag 24 juli 2023 ging de jury tijdens een digitaal overleg nog wat dieper in gesprek met de initiatiefnemer(s) om te komen tot een eindoordeel.

De jury van de Steenbreektrofee bestaat uit professionals die elk hun eigen specialisme en kennis hebben.

- ***Margot Ribberink***
  Voorzitter jury
- ***Robert Graat***
  Staatsbosbeheer
- ***Ans Hobbelink***
  AVVN samen natuurlijk tuinieren
- ***Henk Kuijpers***
  Stadswerk
- ***Thijs van Mierlo***
  LSA Bewoners

Het project

Om zelf ervaring op te doen met natuurrijk groenbeheer - beheer zonder chemische bestrijdingsmiddelen - kochten Kees en Birgitte Beaart in 1977 een perceel van 1,2 hectare grasland in het hart van de Krimpenerwaard. Hier werd een stuk natuur ontwikkeld met een rijke variatie aan planten en dieren. En dat alles zonder gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen.

Het weiland uit de jaren 70, is nu een natuurterrein van 3,5 hectare met ruim 100 soorten bomen en struiken en honderden soorten (veelal zeldzame/beschermde) planten. Op diverse plekken zijn grote en kleinere poelen aangelegd, met hier en daar verhogingen in de vorm van 'walletjes'. Met uitzondering van enkele poelen, is al het werk met handkracht uitgevoerd door vrijwilligers. Dit om het bodemleven zo veel mogelijk intact te laten. Natuurrijk biedt leefruimte aan honderdduizenden dieren: slakken, spinnen, insecten, vissen, amfibieën, vogels en zoogdieren.
Om de biodiversiteit te vergroten werden jarenlang tegels, stenen en dakpannen naar het natuurterrein gebracht. Hiervan werden bouwsels gemaakt met aarde, zand, klei, takken, boomstammen, stro, hooi, bamboestokken en andere materialen om leefruimte te bieden aan veel soorten dieren. Voor amfibieën zijn poelen in het voorjaar belangrijk vanwege voorplanting. De rest van het jaar zijn de bouwsels de perfecte plek om te leven.

Ooit is Natuurrijk gestart vanwege zorgen om bestrijdingsmiddelen. Vandaag de dag is het bevorderen van nog meer biodiversiteit het belangrijkste doel. Zeldzame planten zoals zonnedauw, ratelaar, orchidee, wilde hyacint, anemonen en sleutelbloemen groeien hier. Samen met beschermde en interessante insecten en gewervelde dieren, zoals kamsalamander, heikikker, veenmol (een insect), oranjetipje en vele soorten libellen. Meer dan veertig jaar later is heel veel bereikt.

STEENBREEK WAARDEERT

De jury heeft grote waardering voor het pionierswerk van Kees. In een tijdsgeest waarin het nog normaal was om veel natuur te verwoesten en alles te bestrijden met gif, ging Kees zelf ervaring op doen met natuurrijk groenbeheer. Met hulp van enkele vrienden werd slechts in twee jaar tijd een weiland omgevormd tot een natuurterrein. Zijn ervaringen met natuurbeheer zonder chemische bestrijdingsmiddelen en meststoffen deelde Kees Beaart met vele anderen. In 1983 werd daarom Stichting Natuurverrijking opgericht om meer bekend te maken over de risico's van bestrijdingsmiddelen maar ook om informatie te delen over natuurvriendelijke alternatieven. Het boekje 'Naar Natuurrijk Groen' werd in 1983 naar alle Nederlandse gemeenten en provincies gestuurd met de vraag of er wel of niet chemische bestrijdingsmiddelen werden gebruikt. Stichting Natuurverrijking publiceerde vanaf 1985 ieder jaar de zogenaamde 'Groene Lijst' met daarop de namen van gemeenten en provincies die geen bestrijdingsmiddelen gebruikten in openbaar groen en/of bestrating.

In de hoop van de jaren toonden steeds meer gemeenten en andere overheden aan dat beheer van groen en bestrating zonder gif goed mogelijk was. De regels met betrekking tot gifgebruik in de woonomgeving werden steeds strenger en tenslotte beëindigden vrijwel alle gemeenten het gebruik van gif of beperkten het door de wet gedwongen tot enkele uitzonderingsgevallen. Stichting Natuurverrijking heeft daarmee haar belangrijkste doelstellingen bereikt. Daarnaast is deze kennis ook gedeeld met bezoekers en vrijwilligers die het terrein in de loop der tijd hebben bezocht. Er zijn heel veel schoolklassen en jeugd-natuurwachten op het terrein verwelkomd alsook provinciale bestuurders en gemeenteraadsleden van gemeenten in de Krimpenerwaard.

De jury waardeert de betrokkenheid van de vele vrijwilligers. Een dagje lekker in de natuur werken wordt door steeds meer mensen gewaardeerd en gezien als een nature work-out. Door de enthousiaste verhalen komen nog steeds nieuwe mensen zich aanmelden.

De gewipte tegels uit gemeenten Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard worden bij Natuurrijk dankbaar verwerkt in prachtige natuurmuren en natuurhotels. Veel gewipte tegels worden momenteel gebruikt voor het maken van een kreeftenbarrière. Deze is hard nodig om te zorgen dat Amerikaanse rivierkreeften niet binnen de omheining kunnen komen. Hopelijk wordt hiermee het voortbestaan van de kamsalamander in de Krimpenerwaard gered.

STEENBREEK ADVISEERT

Mede vanwege continuïteit in beheer is in 2019 Stichting Natuurrijk opgericht. Nu draait alles nog steeds veelal met vrijwilligers vanuit de sturende kracht van één vrijwillige kartrekker. Voor continuïteit in menskracht kan worden nagedacht over het verder professionaliseren van de stichting. Wellicht kan in samenwerking met gemeente ook gekeken

Inrichtingsplan Natuurrijk

Natuurbouwstenen in De Valkwei

Introductie

Wat is Natuurrijk

In 1977 werd 1,2 hectare grasland in het hart van de Krimpenerwaard aangekocht, hier werd een stuk natuur ontwikkeld met een zo rijk mogelijke variatie aan planten en dieren. In dit gebied is veel ervaring opgedaan met het beheer zonder gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen. Dit is het originele Natuurrijk. Met uitzondering van enkele poelen, is al het werk steeds met handkracht uitgevoerd door vrijwilligers. Dit om het bodemleven zo veel mogelijk in tact te laten en te stimuleren.

Meer dan veertig jaar later is er veel bereikt. Wat in de jaren zeventig een weiland was, is nu een natuurterrein met ruim 100 soorten bomen en struiken en honderden soorten (veelal zeldzame / beschermde) planten. Op diverse plekken zijn grotere en kleinere poelen aangelegd, met hier en daar verhogingen in de vorm van ‘walletjes’. Natuurrijk biedt leefruimte aan honderdduizenden dieren: slakken, spinnen, insecten, vissen, amfibieën, vogels en zoogdieren.

Sinds 2018 is met de provincie Zuid Holland gesproken over de aankoop van de grond tussen het originele Natuurrijk en de Oudelandseweg. Inmiddels is deze grond toegevoegd aan Natuurrijk en al sinds 2019 voert de Stichting Natuurrijk al het onderhoud uit van de natuuroevers en het middengedeelte met poel. Dit nieuwe gedeelte wordt “De Valkwei” genoemd, naar George en Sophie de Valk, ereleden van de stichting die de aankoop hebben gefaciliteerd. Tegelijkertijd schonken Birgitte en Kees Beaart het “oude” Natuurrijk aan de Stichting. Daarmee is de oppervlakte bijna verdrievoudigd tot 3,5 hectare en is het hele gebied vanaf de Oudelandseweg tot aan de Veenwetering eigen terrein in bezit van de Stichting Natuurrijk.

Voorwaarde bij de aankoop was dat de nieuwe grond gebruikt en beheerd dient te worden als natuurterrein. In het beheerplan

bij de aankoop zijn natuurdoelen genoteerd, die we graag opvolgen. Dit inrichtingsplan behelst de invulling van deze natuurdoelen voor de nieuwe grond, inclusief de voortschrijdende inzichten hierover.

De doelen van Natuurrijk tot nu toe

De Stichting Natuurrijk is opgericht om de natuur en biodiversiteit te bevorderen. Daartoe beheert, onderhoudt en verrijkt ze het terrein van Natuurrijk. Het tweede doel is om de opgedane kennis en ervaring te verspreiden. Daartoe zijn door de toenmalige medewerkers vele contacten onderhouden met alle gemeenten en provincies van Nederland. Afgevaardigden van Natuurrijk hebben in meer dan 100 gemeenten voorlichting gegeven over de mogelijkheden van groenbeheer zonder bestrijdingsmiddelen. Bovendien werd tweejaarlijks “De Groene Lijst” rondgestuurd aan alle gemeenten en provincies, met een overzicht van welke gemeenten en provincies geen bestrijdingsmiddelen meer gebruikten in openbaar groen en/of bestrating. Van die lijst zijn 12 versies verstuurd naar alle gemeenten en provincies, samen met extra informatie over risico’s van bestrijdingsmiddelen en natuurlijk groenbeheer. Uit de verschillende lijsten ontstaat duidelijk het beeld dat het beheer steeds vaker zonder bestrijdingsmiddelen werd gedaan. Daar heeft de Groene Lijst dan ook zeker toe bijgedragen. Daarnaast is de kennis ook gedeeld met de vele bezoekers en vrijwilligers die het terrein in de loop der tijd hebben bezocht. Er zijn vele schoolklassen en jeugd natuurwachten op het terrein verwelkomd, en ook provinciale bestuurders en gemeenteraadsleden van gemeenten in de Krimpenerwaard.

Terwijl in het verleden de nadruk lag op het verminderen van bestrijdingsmiddelen door toepassing van natuurlijk groenbeheer, is op Natuurrijk ook de biodiversiteit steeds bevorderd door middel van gericht beheer. In dezelfde tijd zijn ook gemeenten doorgegroeid, naar meer gerichtheid op biodiversiteit. Ook de gemeente Krimpenerwaard heeft hierin een taakstelling, wat ook wordt weergegeven op de gemeentelijke website.

Inmiddels is biodiversiteit het belangrijkste doel van Natuurrijk en hierin zijn al prachtige resultaten bereikt. Zeldzame planten zoals zonnedauw, ratelaar, orchidee, ♦wilde hyacint, anemonen en sleutelbloemen groeien hier. Samen met beschermde en interessante insecten en gewervelde dieren, zoals kamsalamander (zie ook het logo van Natuurrijk), heikikker, veenmol (een insect), oranjetipje en vele soorten libellen.

De doelen vanaf nu

Natuurrijk is nog immer bereid om haar opgedane kennis verder te verspreiden. Het gaat erg slecht met de biodiversiteit, West-Europees onderzoek laat zien dat er 75% minder insecten zijn dan 20 jaar geleden. Aangezien Natuurrijk al ruime ervaring heeft in het verbeteren van de biodiversiteit en juist dit haar aan het hart gaat, willen wij ons hier uit volle overtuiging voor inzetten. Niet alleen wil Natuurrijk de biodiversiteit op het eigen grondgebied zoveel mogelijk bevorderen, het wil vooral de benodigde kennis hierover verspreiden onder degenen deze kennis kunnen toepassen.

Daarom is het onze vurige wens om de nieuw aangekochte grond in te richten volgens de laatste inzichten voor het verbeteren van de biodiversiteit. We gebruiken daarvoor het meest gedetailleerde document dat in opdracht van de provincie Zuid-Holland is opgesteld: “Natuurbouwstenen in de Polder” (2022). Het toont kleinschalige (landschaps)elementen, in het bijzonder erffauna maatregelen. Deze krijgen van oudsher structureel te weinig aandacht. Toch zijn deze elementen voor veel verschillende locaties uitvoerbaar en vormen daarmee een groot potentieel voor het verbeteren van de biodiversiteit.

Overigens is de heer Rudi Terlouw, één van de opstellers van de “Natuurbouwstenen in de Polder”, tevens de opsteller van het beheerplan voor Natuurrijk. Dus er is al volop overeenkomst tussen beide documenten. Natuurrijk heeft hier al ervaring mee opgedaan en kan één en ander per direct in de praktijk brengen.

Natuurrijk is bereid om verschillende landschapselementen van “Natuurbouwstenen in de Polder” uit te voeren, om daarmee op één terrein vele praktijkvoorbeelden te hebben. We zijn bereid om aanleg en onderhoud uit te voeren, zodat de uitwerking op de biodiversiteit zichtbaar wordt. Deze voorbeelden kunnen dan getoond worden aan beleidsmakers van gemeenten en provincies, aan erf eigenaren en zelfrealisatoren. Zo kan de biodiversiteitsverbetering snel voet aan de grond krijgen in de regio.
Daarmee is Natuurrijk op het perfecte moment, omdat juist nu het Startdocument ZH-PLG wordt gelanceerd en vele beslissers moeten hierin worden meegenomen. Zo kan het biodiversiteitsherstel adequaat ter hand genomen moet worden.

We werken daarin het liefst samen met de gemeente Krimpenerwaard. Stichting Natuurrijk wordt dan ook graag genoemd onder “Natuurbeheer met elkaar” in het lijstje van verschillende biodiversiteit bevorderende organisaties. Op Natuurrijk worden daartoe rondleidingen, voorlichtingsbijeenkomsten en natuurwerkdagen georganiseerd. Stichting Natuurrijk is dan hét aanspreekpunt voor mensen of organisaties die extra biodiversiteit bevorderende maatregelen willen nemen op hun erf, in een weiland of langs een sloot (www.duurzaamkrimpenerwaard.nl/biodiversiteit). Dat is juist de erffauna die het meeste potentieel heeft en steeds te weinig aandacht krijgt. We gaan dan ook uit van een prettige en vruchtbare samenwerking met de gemeente Krimpenerwaard.

Beheer van de nieuw aangekochte grond

Bij de aankoop van het nieuwe land, is Natuurrijk de verplichting aangegaan de grond te beheren als natuurterrein. Er is een beheerplan opgesteld, gebaseerd is op de Groen Blauwe Dooradering (kortweg GBDA) die onderdeel is van het provinciaal beleid van Zuid-Holland. Daarnaast wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het icoonsoorten beleid van de provincie Zuid-Holland. De van belang geachte soorten zijn: ♦purperreiger, ♦zwarte stern, ♦rugstreeppad, ♦bittervoorn, ♦argusvlinder, ♦glassnijder, ♦groene glazenmaker (incl. krabbenscheer) en ♦dotterbloem.

Icoonsoorten van de provincie Zuid-Holland worden aangeduid met ♦. Naast de genoemde icoonsoorten zijn de volgende al ruimschoots aanwezig op Natuurrijk: ♦gierzwaluw, ♦merel.

Voor de aankoop van de nieuwe grond heeft de provincie in de eerste maanden van 2019 verschillende grondwerken uitgevoerd. Op dat moment is onder andere de grote poel aangelegd en zijn de beide natuuroevers aangelegd. Het beheerplan beschrijft hoe we daarmee moeten omgaan en ook de ringslang broeihopen worden hierin genoemd. Het schrijft een verschralingsbeheer voor en verbiedt elke vorm van bemesting. Tot nu toe heeft Stichting Natuurrijk zich hier steeds aan gehouden en zal dit ook in de toekomst blijven doen. Bovendien worden al sinds 1977 absoluut geen bestrijdingsmiddelen gebruikt in het oude Natuurrijk en sinds 2019 in het nieuwe gedeelte. Bovendien werd nimmer hout afgevoerd. Al het hout van bomen en struiken wordt sinds 1977 op het terrein verwerkt ter bevordering van de biodiversiteit. Zeer waarschijnlijk vormen de takkenrillen rondom het terrein een barrière, waardoor in de poelen van het oude Natuurrijk geen Amerikaanse rivierkreeften voorkomen.

Daar bovenop, heeft de heer Rudi Terlouw een extra advies gegeven, tijdens een bezoek wat is vastgelegd in een mail van 3 oktober 2020. De heer Terlouw adviseert daarin positief over een dubbele knotbomenrij met aansluitende hoogstam boomgaard. Verder wordt gesproken over delen afplaggen en inzaaien voor de ontwikkeling van zeldzame soorten. Daarmee kan Natuurrijk een voorbeeldfunctie vervullen en dit alles is zeer belangrijk in verband met de biodiversiteitscrisis.

Waarom dit inrichtingsplan

Het Inrichtingsplan De Valkwei is op papier gezet, om alle wensen en noden met hun achterliggende redenen op een rij te zetten. Stichting Natuurrijk is verplicht de eigen grond als natuurterrein te beheren, de aangelegde natuuroevers ecologisch verantwoord te onderhouden en in te richten ten behoeve van de Groenblauwe dooradering (kortweg GBDA). De aanwezige kennis, kunde en daadkracht op Natuurrijk bewijst al jaren dat we in staat zijn een prachtige biodiversiteit te creëren. Met dit plan nemen we ook graag de gemeente Krimpenerwaard mee in onze plannen. Enkele bestuurders van de gemeente Krimpenerwaard hebben de rijkdom van Natuurrijk al ondervonden, tijdens een persoonlijk bezoek.
We hebben het dus over een zelfbeheerd stuk grond, in privaat eigendom, dat de Stichting Natuurrijk bereid is te beheren ten gunste van de biodiversiteit. Het landelijk gebied vormt een belangrijke habitat voor veel soorten planten en dieren. Hieronder bevinden zich veel soorten die op landelijke ‘rode’ lijsten voorkomen, Europees beschermd zijn en / of zijn opgenomen in het provinciaal icoonsoorten beleid. Dit heeft ook een belangrijke educatieve waarde voor alle vrijwilligers en schoolklassen die op Natuurrijk komen. Ook daarmee vervult Stichting Natuurrijk een belangrijke functie ten behoeve van de provincie en gemeente.

Sinds 2019 voert de Stichting Natuurrijk het gehele onderhoud uit van de natuuroevers en het middengedeelte met poel. Tot nu toe is dit alles zonder enige subsidie gedaan met uitzondering van enkele kleine vouchers van de Groene Motor. Voor de toekomst zal ook extra financiële dekking gevonden moeten worden door middel van de eigen activiteiten en eventueel van overheden.

Aansluiting op regelingen en de omgeving

Bestemmingsplan

Op het gehele terrein van Stichting Natuurrijk is het gemeentelijke bestemmingsplan van toepassing ‘Buitengebied Ouderkerk aan den IJssel 2013’ vastgesteld op 09-07-2014. Op dit moment rust op het nieuw aangekochte deel de bestemming van ‘Agrarisch met waarden’. Het word dan ook door Natuurrijk als agrarisch land gebruikt, enkele malen per jaar wordt het gras gemaaid om te dienen als veevoer. Naast dit agrarisch gebruik, zijn deze gronden ook bestemd voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden van het veenweidelandschap, waaronder begrepen openheid en het verkavelingspatroon. Voor Stichting Natuurrijk is dit de kern van haar doelen. Het bestemmingsplan biedt ook ruimte voor extensief dagrecreatief medegebruik. Daarmee zijn alle activiteiten van verleden, heden en toekomst op Natuurrijk volledig in overeenstemming met het bestemmingsplan.

Groenblauwe dooradering

De Provincie Zuid-Holland heeft bij GS-brief van 20 maart 2018 (PZH-2018-641953647) het aan Stichting Natuurrijk verkochte natuurterrein aangemerkt als buiten de NNN-opgave gelegen stapsteen, welke deel uitmaakt van de groenblauwe dooradering (GBDA) in de Krimpenerwaard. Vanuit dat gegeven zijn de beide oevers van het nieuw aangekochte land door de provincie aangewezen als natuuroevers, waarmee Natuurrijk nu al een bijdrage levert aan de GBDA. Verder is Stichting Natuurrijk verplicht de grond als natuurterrein te beheren en verder in te richten ten behoeve van de GBDA.

De GBDA is een netwerk dat door heel Nederland moet zorgen voor verbindingen tussen de verschillende natuurgebieden. Het vormt daarmee een aanvulling en toegeleiding voor het NatuurNetwerkNederland (kortweg NNN). De groenblauwe dooradering realiseert lijnvormige landschapselementen waarlangs trekvogels en andere migrerende dieren hun weg kunnen vinden.

Om de groenblauwe dooradering in te vullen, is eerst het “Deltaplan Biodiversiteitsherstel” opgesteld in 2018. In 2022 heeft de stichting Samen voor Biodiversiteit (www.samenvoorbiodiversiteit.nl) ook het “Aanvalsplan Landschap” opgesteld. Dit plan is een onlosmakelijk onderdeel van het Klimaatakkoord van Nederland. Het Aanvalsplan is op 28 september 2022 zeer enthousiast aangenomen door Christianne van der Wal (Minister voor Natuur en Stikstof), waarbij ook onze voorzitter aanwezig was. Op 21 november 2022 is ook het “Beoordelingskader GBDA” verschenen, waarmee de documenten compleet zijn. De uitvoering is in handen van de stichting Samen voor Biodiversiteit waarin oa gemeenten, kennishouders, uitvoerders en natuurbehoud

organisaties hun kennis bundelen. Ook Natuurrijk is hierbij aangesloten, als supporter van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel.

Het Aanvalsplan heeft de ambitie een significante bijdrage te leveren aan het halen van onze Europese verplichtingen rondom biodiversiteit (Vogel en Habitatrichtlijn), de klimaatopgave (Parijs) en schoon water (Kaderrichtlijn Water). Daarbij gaat het zowel om landbouwgrond als grond zonder landbouwfunctie, buiten de bebouwde kom. Doel van het Aanvalsplan is 10% groenblauwe dooradering van het landelijk gebied te realiseren. Dat betekent dat van het gehele landelijk gebied, exclusief NNN-gebied en de bebouwde kom, maar liefst 10% GBDA moet worden. Dit geldt zowel voor landbouwgrond als voor grond zonder landbouwfunctie, die in eigendom is van overheden en particulieren niet zijnde agrariërs. Op ieder schaalniveau: Rijk, provincie en gemeente wordt 10% GBDA nagestreefd.

Groenblauwe dooradering levert een structurele bijdrage aan het herstel van het Nederlandse cultuurlandschap. Dat is goed voor biodiversiteit, het klimaatbestendig maken van Nederland en een gezonder en minder belastend voedselsysteem. Daarnaast zijn landschaps- elementen in staat stikstof in te vangen waardoor het niet verder verspreid worden naar de omgeving. Door aan te sluiten bij de kenmerkende landschapskenmerken, wordt de landschapskarakteristiek versterkt. Daarbij wordt met name ingezet op lijnvormige elementen die een netwerk vormen. Zo verhoogt het plan de landschappelijke kwaliteit en diversiteit van het Nederlandse landschap.

Onder groenblauwe dooradering verstaan we de ‘kleine’ landschapselementen die ons landschap in belangrijke mate vormgeven. Deze omvatten onder andere bomenrijen, houtwallen, heggen, knotbomen en hoogstamboomgaarden. Daarnaast worden begroeiingen met kruiden, natuurvriendelijke oevers en poelen genoemd, plus keverbanken. Deze hebben een meer dynamisch karakter dat past bij de kenmerken van akkerbouwlandschappen. Ongeveer de helft van de GBDA dient te bestaan uit houtige elementen. (zie Aanvalsplan p.10 https://www.samenvoorbiodiversiteit.nl/aanvalsplan-landschap)

De extra landschapselementen zorgen voor versterking van de biodiversiteit, dankzij meer en betere ecologische verbindingen op land en langs het water. Vooral de potentie langs sloten is groot. De landschapselementen dragen bij aan de klimaatopgave. Voornamelijk de houtige elementen leggen grote hoeveelheden CO2 vast. Natuurlijke oevers hebben een filterende werking en bufferen water. Zo zorgen ze voor een betere waterkwaliteit, zowel biologisch als chemisch. Hierdoor neemt de kwaliteit en diversiteit van het Nederlandse landschap toe. Landschapselementen filteren de lucht, waardoor de luchtkwaliteit toeneemt. Gebiedseigen elementen komen herkenbaar terug en daarmee nemen de herkenbaarheid en belevingswaarde toe. De landschapselementen hebben bovendien een belangrijke betekenis voor verbetering van de leefomgeving en recreatie. Gebiedseigen GBDA leidt voor het hele landelijk gebied tot significante versterking

van landschappelijke structuren en draagt bij aan een mooier (be)leefbaar landschap. (zie Aanvalsplan vanaf p.12)

Niet alleen de provincie is gebonden aan de uitvoering van de GBDA, zoals is vastgelegd in Rijk/Regio afspraken rond het Nationaal Plan Landelijk Gebied (NPLG), in de gebiedsgerichte aanpak. Maar met name de gemeenten gaan een belangrijke rol vervullen binnen deze gebiedsgerichte aanpak, met het oog op realisatie van de integrale gebiedsplannen. Elke gemeente zal dit zelf moeten vormgeven, waarschijnlijk in de Omgevingsvisie met bijbehorende programma's. Dit alles is voor het behoud en ontwikkeling van het landschap.

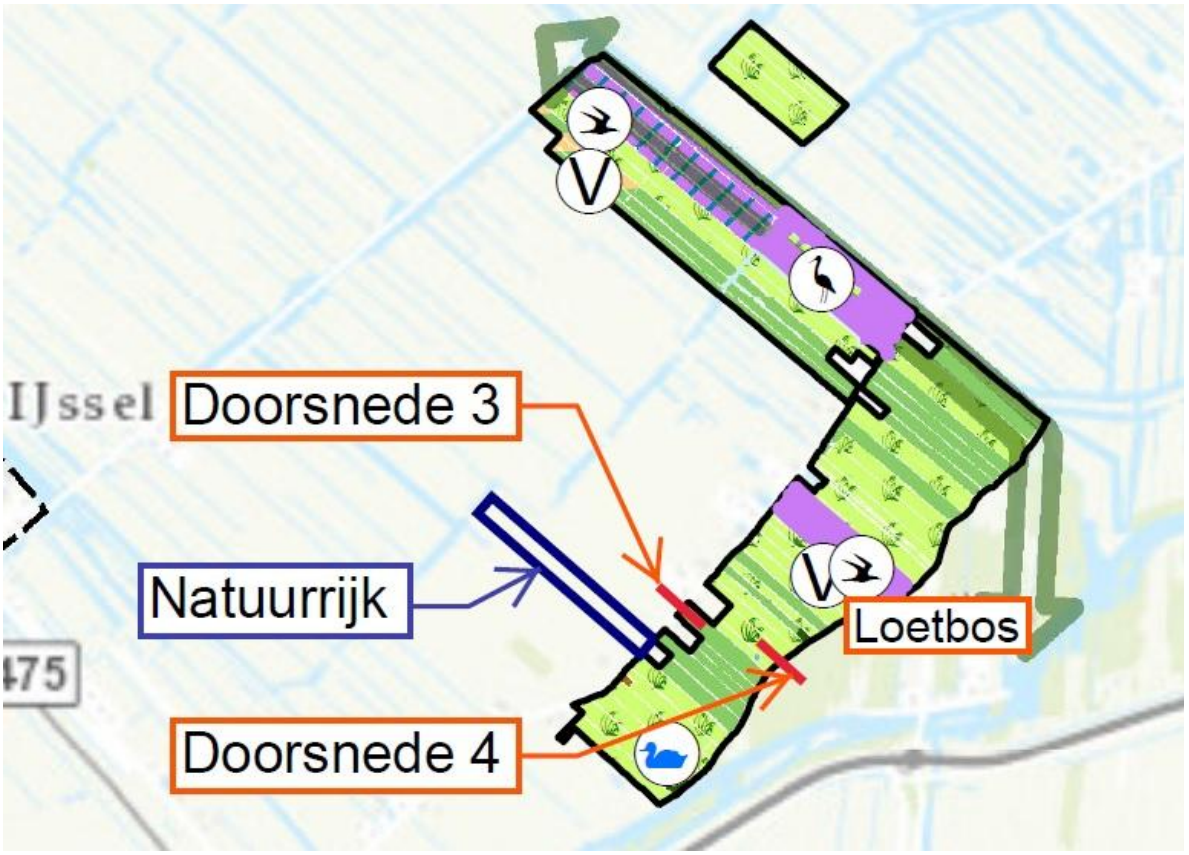
Doel is dus om binnen de gemeente Krimpenerwaard 10% van de grond als GBDA te bestemmen. Vooralsnog lijkt dit een ambitieus doel. Daartegenover staat dat, elke vierkante meter van de grond van Natuurrijk een functie vervult binnen de GBDA. Dus Stichting Natuurrijk levert hiermee, op dit moment al een bijdrage aan de belangrijke gebiedsopgave die de gemeente Krimpenerwaard heeft. We gaan er vanuit dat onze inspanningen voor de verbetering van de biodiversiteit gehonoreerd zullen worden. En zodoende verwachten we een vruchtbare samenwerking met de gemeente Krimpenerwaard en de provincie Zuid-Holland.

NatuurNetwerk Nederland

Het gebied aan de overzijde van de Oudelandseweg is aangemerkt als deel van het NatuurNetwerk Nederland (kortweg NNN). Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het gebied van het NNN komt veelal overeen en vormt een aanvulling op de Natura-2000 gebieden. In de gemeente Krimpenerwaard wordt het NNN vormgegeven middels het programma "Veenweiden Krimpenerwaard". Dit wordt uitgevoerd door het Natuurbeheercollectief (NBC) Krimpenerwaard. Bij het aanwijzen van de gebieden die onder NNN vallen, is besloten om het terrein Natuurrijk er buiten te laten. Natuurrijk is aangewezen als onderdeel van de GBDA en is daarmee een stapsteen richting het NNN. Het NNN-gebied genaamd "Oudeland" ligt precies aan de overkant van de Oudelandseweg, zoals te zien is op onderstaande kaart van het NNN-gebied Oudeland. Dit gebied zal tussen 2023 en 2025 ingericht worden. Er is volop kruiden- en faunarijk grasland gepland, evenals sloten met waterplanten, krabbenscheer of gele plomp en sloten met een

verlandingsvegetatie. Verder zijn op verschillende plekken rijen knotwilgen gepland en laagveen bos.

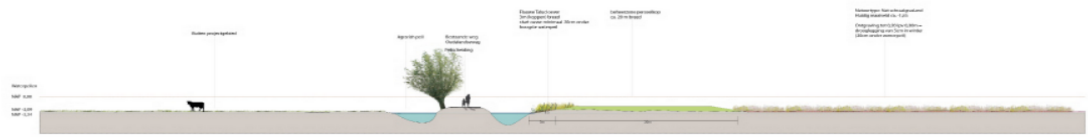

Zowel qua ligging als qua inrichtingswensen liggen Natuurrijk en NNN-gebied Oudeland dicht bij elkaar. Het terrein van Natuurrijk wordt ingericht als kruiden- en faunarijk grasland met verschillende structuurelementen en natuuroevers. Dit is exact gelijk aan de inrichting van het zuidelijk deel van Oudeland, ten zuiden van de Oudelandseweg en grenzend aan het Loetbos. De introductietekst van het deelgebied Oudeland zegt: “Kleinschaligheid en een mix van verschillende natuurtypen, veelal botanisch staan in Oudeland centraal.” (zie https://indd.adobe.com/view/fc3ae649-3e24-4c92-9b5f-aae99cbbeb8a). Dit is voor 100% van toepassing op dit plan voor Natuurrijk!

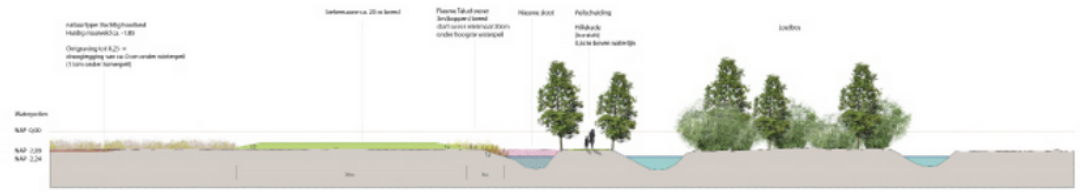
Er zal dan ook een perfecte samenwerking kunnen ontstaan tussen het Natuurrijk en de nieuw aan te leggen natuur van het NNN-gebied Oudeland.

In het NNN-plan zijn ook verschillende doorsnedes uitgetekend. De doorsnedes die het dichtst bij Natuurrijk liggen, zijn de nummers 3 & 4, die hieronder worden getoond. De daarin voorziene bomen, zullen heel plezierig samenwerken met de beplanting op Natuurrijk, om de biodiversiteit te bevorderen en trekbewegingen door dieren mogelijk te maken.

Doorsnede 3

Doorsnede 4

De omgeving

Ook recht tegenover het terrein van Natuurrijk, op de kavel van huisnummer 12 zijn meerdere volwassen wilgen aanwezig. Die helpen om de biodiversiteit te vergroten en natuur-ontwikkeling te stabiliseren.

Ten zuidoosten van het NNN gebied Oudeland ligt bovendien het Loetbos, zoals ook aangegeven op de kaart. Een flink stuk bos, dat naast recreatie volop rust en ruimte biedt aan flora en fauna. Hier worden ♦bevers en reeën gezien plus vogels als de reiger, zwartkop en tuinfluiter en er is ruimte voor vlinders en libellen in de Idylle.

Op het originele Natuurrijk staan ook honderden bomen, vrijwel uitsluitend inheemse soorten. Zij vormen nu een solide basisgebied. De Valkwei sluit daarop aan en met de daar aanwezige bomen ontstaat de toeleiding naar het NNN-gebied Oudeland. Bij uitstek het landschapselement waarlangs trekvogels en andere migrerende dieren hun weg kunnen vinden.

Het mooie slagenlandschap in de ochtendnevel: Achterbroek, Berkenwoude. Opname boven de Landsing, richting noord–oost. In de verte is Gouda te zien. Gefotografeerd met de drone; foto: Abe Maayen

Het landschap van de Geerpolder wordt een slagenlandschap genoemd, naar de langgerekte stroken, ook wel ‘slagen’ genoemd. Bomen vormen hierin een integraal onderdeel van het mooie landschap.

Aanvullende documenten

De Omgevingsvisie Krimpenerwaard geeft voor de lokatie van Natuurrijk, een overzicht van de kansen. Daarin staat onder andere: Combineer natuurontwikkeling, biodiversiteit en

passende waterpeilen in gebieden met de grootste bodemdaling. Dus ook hier sluiten de plannen van Natuurrijk perfect aan op het gemeentelijk beleid. (zie p.25 en 31, https://fdocuments.nl/document/omgevingsvisie-krimpenerwaard-nette-versie-21-mei-2021-.html?page=25)

Op 14 december 2021 heeft de rekenkamer het rapport “Waar is de grutto?” uitgevaardigd wat aantoont dat de subsidies voor boeren van de laatste 20 jaar niet goed gewerkt hebben om de weidevogelstand vooruit te helpen. Vandaar dat een andere aanpak noodzakelijk is. Natuurrijk hoopt en gelooft dat de nieuwe insteek van NNN en de groenblauwe dooradering wel de juiste insteek zijn.

Het profiel van Natuurrijk

Het inrichtingsplan van Natuurrijk bevat de nodige bomen. Dit kan door sommige partijen als ongemakkelijk worden opgevat, aangezien het huidige gemeentelijk beleid voornamelijk gericht lijkt op het open karakter van het slagenlandschap. Verder worden er grote inspanningen verricht om weidevogels terug te brengen naar de Krimpenerwaard, met name binnen het programma Veenweiden Krimpenerwaard. Soms melden mensen dat roofvogels bomen kunnen gebruiken als uitkijkpost en zo een bedreiging kunnen vormen voor die weidevogels.

Natuurrijk kijkt hier anders tegenaan. Allereerst zijn de bomen voor Natuurrijk noodzakelijk om een goede invulling te geven aan onze GBDA status, die de provincie heeft opgelegd op de nieuw verworven grond. Om de voor de GBDA benodigde lijnvormige elementen te vormen, zijn bomen cruciaal. Minstens 50% moet bestaan uit houtige elementen, zo staat in de documenten van de GBDA. Bovendien zijn bomen belangrijk om CO2 vast te leggen, om zo klimaatopwarming te voorkomen. Dat is uitgebreid vastgelegd in het Klimaatakkoord van Nederland en waarvan de GBDA een onlosmakelijk deel is. Er moeten veel bomen geplant worden om de temperatuur op aarde binnen de perken te houden. Daarnaast willen we graag extra landschapselementen toevoegen, die zijn aangereikt door de provincie Zuid-Holland.

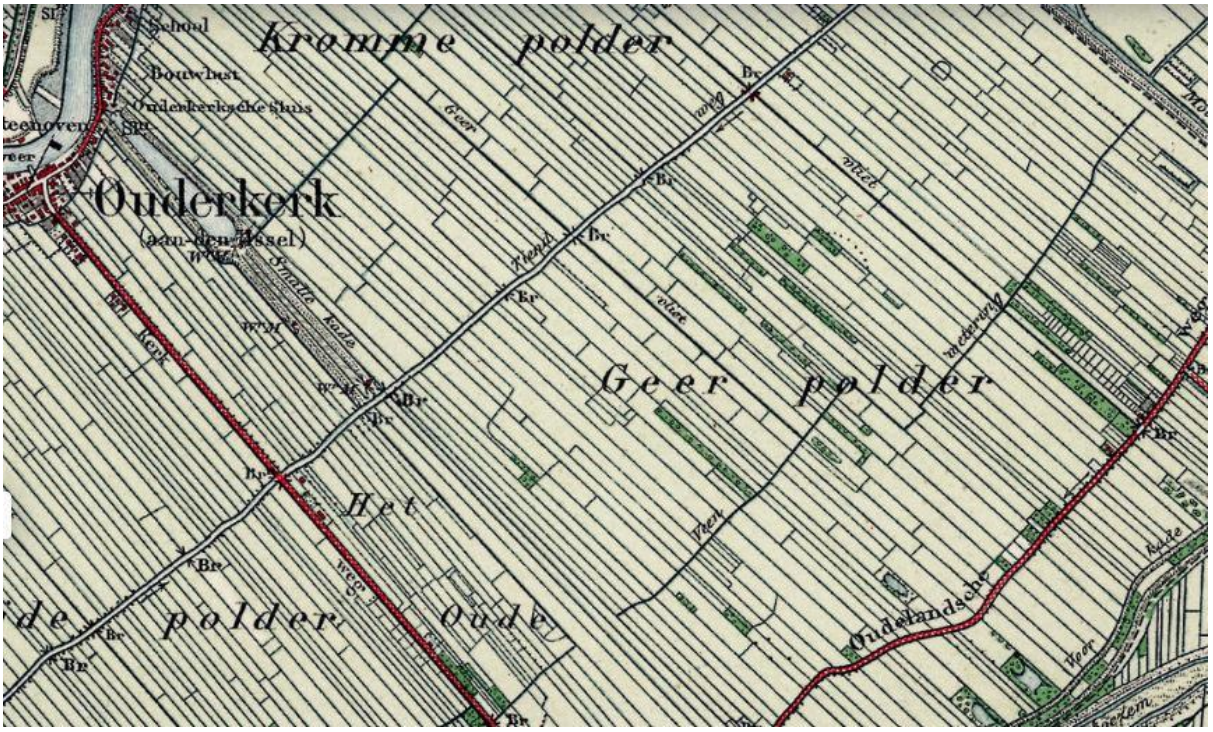
Op ons terrein zullen we zeker ook de zwarte els ruimte geven. Dit is een icoonsoort voor de bevordering van de biodiversiteit in de Krimpenerwaard. Er zijn veel dieren die vrijwel uitsluitend samen met elzen kunnen leven en daaraan ook hun naam te danken hebben. Enkele voorbeelden zijn het elzenhaantje, de elzenbladwesp, elzenoogbladroller, elzenuil en elzenwespvlinder. Er zijn ook planten die bij en op elzen leven en hun naam aan de els danken, zoals de elzenweerschijnzwam, de elzenvlag en het elzenmos. En dan zijn er nog veel meer diertjes die vrijwel uitsluitend op elzen kunnen leven, maar niet naar de els vernoemd zijn. Daarom is de zwarte els integraal onderdeel van ons plan. Daarbij wordt opgemerkt dat op de zuidwestelijke natuurlijke oever de schaduwvorming van de zwarte els blijvend

ingeperkt zal worden, om de zeldzame plantensoorten te beschermen die zich daar reeds gevestigd hebben.

Ook historisch gezien waren er volop beboste percelen aanwezig in de Geerpolder, zoals onderstaande kaart uit 1923 laat zien. En in die tijd was de weidevogelstand uitmuntend. Dus het enkele feit dat er boomrijke stukken zijn, is geen belemmering voor een goede weidevogelstand.

De teruggang in het aantal weidevogels is voornamelijk te wijten aan het veranderde agrarisch gebruik van de grond. Door vroeger maaien en snellere werktuigen krijgen kuikens nauwelijks nog de kans om te vluchten. Door het ontbreken van kruiden in het weiland zijn er

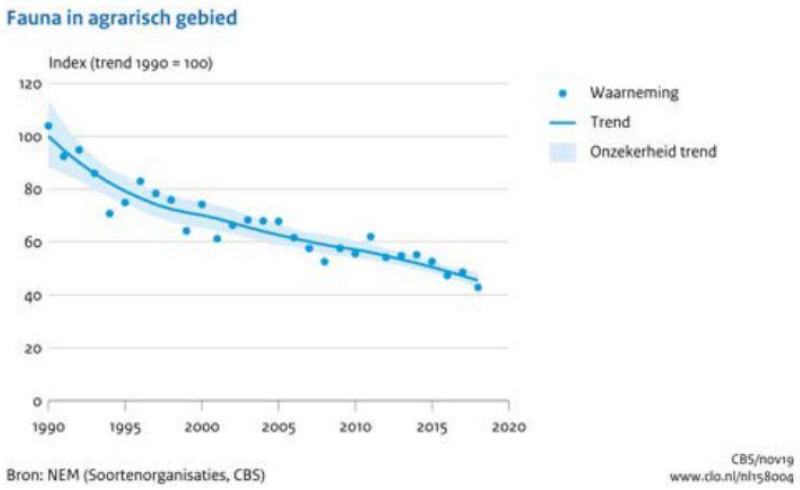
veel minder insecten, wat de kuikens hun eerste levensdagen als voer gebruiken. Dit is op de omringende weilanden van Natuurrijk voorlopig nog de staande praktijk. Vandaar dat er maar weinig weidevogels aanwezig zijn.

In het NNN-gebied Oudeland wordt dit alles aangepakt, er wordt 2250ha nieuwe natuur aangelegd, met een grote focus op de weidevogels. Het nestelen van de weidevogels zal dan ook voornamelijk aan de overkant van de Oudelandseweg plaatsvinden. Overigens maken juist de weidevogels zelf ook gebruik van uitzichtpunten om hun broedterrein te overzien en bij gevaar eventuele vijanden weg te lokken. Daarmee is het gevaar van de boom als uitkijkpost in Natuurrijk geen enkel probleem.

Ook waar het gaat om de openheid van het landschap, zijn onze plannen een ondersteuning van het gemeentelijk beleid. Juist het planten van bomen zet de contouren van het slagenlandschap extra in beeld. En dit is ook te zien op de historische plattegrond, juist de afwisseling van weide en bossages ondestreept het open slagenlandschap.

Voor een echte omslag naar biodiversiteitsherstel is een verandering van de bestaande aanpak nodig. Dat vraagt van alle partijen het vermogen te kunnen ‘omdenken’. Omdenken houdt in dat de geleverde prestaties van grondgebruikers om biodiversiteit te herstellen, worden gewaardeerd en beloond. Omdenken betekent ook dat we vanuit een gezamenlijke stip op de horizon inspanningen op elkaar afstemmen zodat de prestaties van grondgebruikers elkaar versterken en hier ook een gepaste beloning voor mogelijk is. Het beheer van terreinen van natuurbeschermingsorganisaties is optimaal voor het versterken van de ter plekke karakteristieke biodiversiteit en ze krijgen daar een aantrekkelijke beloning voor van leden en overheid. (Uit Deltaplan Biodiversiteitsherstel, zie https://www.mnh.nl/wp-content/uploads/sites/15/2019/04/A5-boekje_Deltaplan-COMMS_Website-2.pdf)

Het Nederlands landschap werd tot nu toe vooral als gebruiksgoed gezien. Daardoor is de kwaliteit ervan enorm teruggelopen. Ongeveer 60% van de landschapselementen is de laatste eeuw door verstedelijking en intensivering en schaalvergroting in de landbouw verdwenen.

Verder heeft de Algemene Rekenkamer al aangetoond dat eerdere maatregelen niet het juiste effect hebben gehad. Ondanks dat er acht keer zoveel geld wordt uitgegeven, is het aantal broedparen van de ♦grutto’s teruggelopen tot de helft. Juist de meest effectieve maatregelen, zoals verhoging van de grondwaterstand en aanleg bloemrijke stroken zijn niet of te weinig uitgevoerd. Dus alleen met voldoende omdenken en gedurfde keuzes kunnen we het tij keren.

Daarmee is het historisch verantwoord om bomen te planten. Daarbij zijn bomen en zeker de zwarte els noodzakelijk. Voor de GBDA is Stichting Natuurrijk gebonden om de biodiversiteit zoveel mogelijk te bevorderen. Daarvoor kiezen we uit de verst uitgewerkte voorbeelden die ons door de provincie worden aangereikt. Zo is in een evenwichtige overweging het volgende inrichtingsplan ontwikkeld.

Inrichtingsplan De Valkwei

De onderdelen

Het gehele Nieuwe Natuurrijk wordt aangeduid als kruiden- en faunarijk grasland. Dus het hoofdbestanddeel is dan ook grasland dat extensief gemaaid wordt, wat een grote variëteit aan kruiden herbergt. Daarnaast worden verschillende andere elementen aangelegd om het landschap te verrijken en de biodiversiteit verder te doen toenemen. Samen met een hoger waterpeil, geen mestgift en voldoende rust, ontstaat daarmee een uitstekende habitat voor amfibieën, insecten, zoogdieren en vogels.

Stichting Natuurrijk nodigt beslissers van gemeente of provincie uit om op onze grond de verschillende landschapselementen te ontdekken. Het terrein zal ook toegankelijk zijn voor omwonenden, schoolklassen en andere geïnteresseerden. Een bezoek zal wel altijd onder begeleiding plaatsvinden, om de kwetsbare, beschermde natuur veilig te houden.

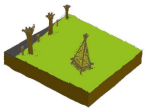
Hieronder worden de verschillende onderdelen van het Inrichtingsplan Natuurrijk uitgelegd. Wanneer een landschapselement is gekozen uit het handboek “Natuurbouwstenen in de polder”, wordt allereerst de verwijzing daarnaar gegeven.

1. **Gemengde haag**. (zie Natuurbouwstenen p.21) Deze haag vormt de landschappelijke inpassing van eventueel geparkeerde auto’s en onttrekt ze aan het zicht vanaf de weg. Een haag van verschillende soorten struiken neemt relatief weinig ruimte in en biedt leefgebied aan tal van insecten, vogels en kleine zoogdieren. Er wordt gekozen voor struiken die naast een dichte beplanting tevens bloem- en besdracht geven. Verschillende planten en struiken zullen ook doorns hebben, zodat ze een goede schuilplaats bieden tegen predatoren. Op die manier is het een goede habitat voor de ♦merel en ♦huismus en vele andere vogelsoorten. Door ook wilde kamperfoelie toe te voegen, biedt de haag nectar aan nachtactieve insecten, die op hun beurt bijdragen aan de voedselbeschikbaarheid voor ♦vleermuizen.

2. **Muizenruiter**. (zie Natuurbouwstenen p.28) Een muizenruiter wordt gemaakt door met ongeveer 6 stokken of wilgentenen een pyramide te vormen en deze te bedekken met stro, hooi of maaisel. Een ruiter is tussen de 1,5 en 2,5 meter hoog.

   De muizenruiter biedt extra voedsel en een droge, beschutte overwinteringsplek voor muizen. Een goede muizenstand garandeert voldoende voedsel voor o.a. uil, torenvalk en ooievaar. Daarnaast profiteren de kleine marterachtigen zoals hermelijn en wezel hiervan.

3. **Vogel-observatiehut**. Om vrijwilligers en bezoekers optimaal te kunnen voorlichten over de aanwezige vogels, zal een observatiehut worden gebouwd. Dit is cruciaal voor de educatieve functie van Natuurrijk. De hut geeft uitzicht op het leeuwerikenveld. Door te kijken vanuit de hut worden de vogels niet verstoord. De hut zelf zal aansluiten op andere landschapselementen en met een uiterlijk passend in de omgeving, zo zal de hut een natuurlijke aanvulling zijn van het terrein. De omgevende landschapselementen, zoals ringslangbroeihoop en muizenruiters zorgen dat de hut onzichtbaar is in het landschap. Bovendien zal de Stichting door verhuur van de observatiehut enige inkomsten kunnen genereren.

4. **Ringslangbroeihoop**. (zie Natuurbouwstenen p.25) Een broeihoop voor de ringslang bestaat uit 4 tot 6 m^3 organische materiaal dat in de vorm van een hoop is aangebracht. In Natuurrijk is al vele jaren ervaring met de aanleg van broeihopen, die omringd worden door knotwilgen. De onderlaag bestaat uit stammen en snoeihout, waarop lagen organisch materiaal zoals maaisel, blad en vrijgekomen materiaal van sloot- en oeverbeheer wordt aangebracht. Het materiaal is bij voorkeur vochtig en wordt iets aangedrukt. De top wordt ingedrukt, zodat het regenwater infiltreert en de hoop vochtig blijft.

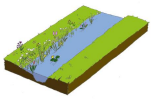

Behalve de ringslang maken ook ongewervelden als spinnen, kevers en duizendpoten gebruik van de broeihoop als leefgebied. Het biedt ook een ideale nestgelegenheid voor muizen, wezel, hermelijn, bunzing en bergeend. Daarnaast is het een prima overwinteringsplek voor amfibieën zoals gewone pad en kleine watersalamander.

5. **Gemaaid pad**. Over het terrein wordt een wandelpad gecreëerd door het gras extra te maaien. Het pad voert glooiend langs de hoogtepunten van Natuurrijk. Op deze manier kunnen de vrijwilligers en bezoekers volop genieten van al het leven op het terrein. Door een doordacht maaibeleid wordt het pad beloopbaar gehouden.

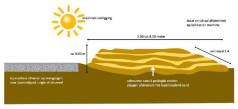
6. **Flauw taludoever**. (zie Natuurbouwstenen p.47) De flauw taludoever, ofwel de zuidwestelijke natuurlijke oever van De Valkwei, is het meest toegepaste type natuuroever. Bij dit type wordt het maaiveld vanaf de waterzijde verlaagd, zodat het in een vloeiende baan van waterlijn naar maaiveld verloopt. Hierdoor ontstaat een gradiënt van voedselarm, naar voedselrijk en van nat naar vochtig.

De flauw taludoever heeft voornamelijk een botanische doelstelling. Planten van vochtig grasland als oa. ♦dotter, koekoeksbloem, wilde Bertram, teer guichelheil, ogentroost, ♦rietorchis, vetblad, zonnedauw, klokjesgentiaan, waterdrieblad, wateraardbei, moerasrolklaver, ratelaar, watermunt en vele andere soorten vinden hier een groeiplek. Van de kruiden rijkdom profiteren insecten, maar ook is de geleidelijke overgang van water naar land aantrekkelijk voor weekdieren (zoals slakken). Juist deze groep wordt over het algemeen veronachtzaamd. De geleidelijke overgang laat ook amfibieën en de ringslang makkelijk uit het water komen en hier

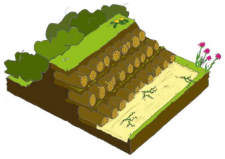
foerageren. Bij het onderhoud van deze oever is het van groot belang dat de planten veel licht krijgen. Daarom moeten hier els en wilg in toom gehouden worden zodat ze niet teveel licht wegnemen van deze oever.

7. **Keverbank**. (zie Natuurbouwstenen p.40) Keverbanken zijn in de natuurbescherming vooral bekend vanuit het akkervogelbeheer. Een keverbank is voornamelijk bedoeld om de voedselbeschikbaarheid voor akkervogels te vergroten door het stimuleren van het aantal spinnen, kevers en andere ongewervelden. Akkervogels als leeuweriken en ♦patrijzen kwamen in het verleden ruimschoots voor op Natuurrijk, maar staan nu beide op de rode lijst. Met deze keverbank bieden we ze alle mogelijkheden om in mooie aantallen terug te keren. Ook vanuit algemeen ecologisch belang is het stimuleren van deze soortgroepen een welkome aanvulling op de biodiversiteit en de voedselbeschikbaarheid. Op de open plekjes kunnen zandbijen hun nest graven.

Een keverbank is opgebouwd uit organisch materiaal, met een hoogte van 0,6 tot 0,8m en vaak lijnvormig. Hij kan worden opgebouwd uit plaggen of ontgraven viltlagen uit het terrein met daartussen dunne lagen (breker)zand, dat zich geleidelijk na aanleg in de keverbank zal inspoelen.

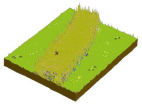
8. **Insectentrap** (zie Natuurbouwstenen p.16) Een insectentrap bestaat uit een opgebouwde lage heuvel van bij voorkeur afgegraven plaggen met vegetatie, waarin stammen met een minimale diameter van 30cm zijn ingegraven. De ‘trap’ (voorkant) van deze bouwsteen is gelegen op het zuiden tot zuidwesten, zodat deze kant het grootste deel van de dag in de zon ligt.

Aan de voorzijde van de insectentrap wordt een zandbed van leemhoudend zand (zavel) aangebracht, zodat er een schrale en dus open vegetatie aanwezig is. Tevens wordt voorkomen dat, door snel groeiende vegetatie, beschaduwing ontstaat. Grondbewonende bijen kunnen in het zand hun nest maken. Aan de van de zon gekeerde zijde kan een struweel van bloemrijke soorten worden aangeplant.

In de directe omgeving moet voldoende nectar te vinden zijn voor de bewoners van de insectentrap. En in de winter is overstaande ruigtevegetatie gewenst. De insectentrap is bedoeld voor gravende en borende insecten, maar het droge en warme milieu biedt ook schuil- en overwinteringsplek aan andere insectensoorten en amfibieën. Vlinders kunnen er opwarmen en vogels vinden er voedsel. Daarnaast geeft het leefgebied voor muizen en kleine marterachtigen zoals wezel, hermelijn en bunzing.

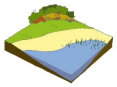
9. **Kruidenbaan**. (zie Natuurbouwstenen p.33) Een kruidenbaan wordt aangelegd om de kruidenrijkdom te bevorderen in graslandpercelen. Door de omgeving wel te maaien en de kruidenbaan niet, kunnen de kruiden ongestoord tot zaadzetting komen en vallen deze in een gunstig kiemklimaat met een open bodem en veel licht.

De voornaamste doelstelling van een kruidenbaan is het ontwikkelen van een

natuurlijke vegetatie met gebiedseigen soorten. Dit zal leiden tot een toename van insecten (onder andere de ♦weidehommel) die indirect een grote bijdrage leveren aan de voedselbeschikbaarheid voor grotere organismen zoals (weide)vogels, ♦vleermuizen en amfibieën. Bovendien draagt een kruidenbaan bij aan een mooie beleving van het landschap.

10. **Poel**. (zie Natuurbouwstenen p.39 & 45) De poel is vooral van belang voor amfibieën en libellen. De flauwe oevers, met geleidelijke overgangen van nat naar droog biedt plaats aan een grote diversiteit van inheemse kruiden en hiermee leefgebied voor tal van insecten en kleine zoogdieren. Door de poel niet aan te takken op het bestaand water en door periodieke droogval worden vissen geweerd uit de poel.

Om de poel voor de ♦rugstreeppad geschikt te maken, is het water ondiep (max. 60cm) en niet beschaduwd, zodat het water snel opwarmt. Hierdoor kunnen de rugstreep larven zich snel ontwikkelen. Één oever zal geleidelijk aflopen, zodat het mannetje tijdens de voortplantingsperiode op de bodem zitten en tegelijk de kwaakblaas boven water hebben. In dit pionierhabitat kunnen verschillende soorten libellen, zoals de tengere grasjuffer eitjes afzetten. Ook kunnen vlinders open plekken gebruiken om op te warmen. Hierbij is het belangrijk om de kreeften te weren, die alle vegetatie kunnen opeten.

11. **Kas**. Een kleine kas geeft ons de gelegenheid om van interessante soorten extra opkweek te realiseren. We beperken ons steeds tot de gebiedseigen soorten. Zeldzame planten als de drie soorten sleutelbloemen, maar ook zaalingen van struiken kunnen we dan vermeerderen en opkweken. Die kunnen we vervolgens elders op Natuurrijk uitplanten, maar ook aanbieden aan bezoekers en vrijwilligers. Op die manier bevorderen we de biodiversiteit van de hele Krimpenerwaard. Plus natuurlijk de belangrijke educatieve functie hiervan.

De kas staat welbewust achteraan op het terrein, zodat hij onzichtbaar is vanaf de weg. Ook van andere kanten levert het geen storend beeld op.

12. **Hoogstamweide**. (zie Natuurbouwstenen p.20) Een bijzonder beplantingselement betreft een hoogstamboomgaard. Dit biedt nestplaatsen voor o.a. Grauwe vliegenvanger, ♦steenuil en spotvogel en is, in het vroege voorjaar een nectarbron voor veel insecten. Door de hoogstamweide te combineren met een poel kan ook de aquatische fauna worden gestimuleerd.

13. **Knotwilgen**. (zie Natuurbouwstenen p.14) Knotbomen kunnen een waardevolle toevoeging vormen aan het totale habitat. Door hun relatief geringe hoogte, snelle veroudering en het spoedig ontwikkelen van holten vormen ze het leefgebied voor veel insecten, vogels en zoogdieren. Door een rij knotbomen gefaseerd te knotten, blijft er altijd schuil- en broedgelegenheid voor vogels en andere dieren. De knotwilg is in het voorjaar één van de eerste nectarbronnen voor insecten en er leeft een enorm groot aantal

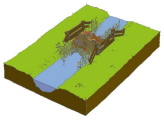
insecten en ongewervelden op, in en aan de boom. Knotwilgen vormen daarmee een grote voedselbron voor tal van organismen.

14. **Natuurhotel**. Door bakstenen en dakpannen stevig op elkaar te stapelen en daarbij tussenruimtes over te laten, ontstaan bruikbare holtes. Deze holtes worden deels gevuld met zand, aarde of hooi, om een perfecte habitat te creëren voor verschillende diersoorten. In het natuurhotel worden ook boomstammen opgenomen. Die worden voorzien van gaten in verschillende diameters, als nestgelegenheid voor metselbijen. Een natuurhotel heeft minstens één meter breedte, zodat er altijd vorstvrije plekken blijven. De bovenzijde wordt afgewerkt met zand, waarmee een schrale voedingsbodem ontstaat voor zeldzame planten. Eventueel kan het natuurhotel worden uitgebreid met een bunzingkast.

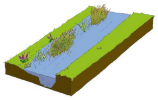
Het gehele natuurhotel is gericht op het zuiden, ten behoeve van de warmte. Door de grote variatie aan materialen ontwikkelt zich ook een enorme variëteit aan planten en dieren daarop. Op Natuurrijk wordt dit landschapselement al jaren succesvol toegepast, met opzienbarende resultaten.

15. **Amfibie steenstapeling**. (zie Natuurbouwstenen p.43) Amfibieën, maar ook (loop)kevers, spinnen en tal van ongewervelden zoals duizendpoten, pissebedden enz verblijven graag onder de beschutting van een hoop opgeslagen materiaal. Dit kan zowel grof organisch materiaal zijn, maar ook onbehandeld hout of steen.

Door het materiaal onregelmatig bij elkaar te leggen, ontstaat schuilgelegenheid en overwinteringshabitat voor ongewervelden, kleine zoogdieren en amfibieën als (♦rugstreep)padden en kleine watersalamander. Door de hoop af te dekken met wat grasafval of ruigtevegetatie wordt deze landschappelijk ingepast.

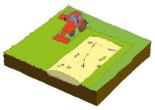
16. **Drasoever**. (zie Natuurbouwstenen p.48) De drasoever ofwel de noordoostelijke natuurlijke oever van De Valkwei krijgt een vlak profiel van 1,0 tot 3,0m breed dat net onder het waterpeil is gelegen. De bodem is permanent nat, waardoor een vegetatie van grote helofyten kan ontwikkelen. De vegetatie is structuurrijk, iets grover dan de flauw taludoever en heeft veel nectarplanten. Deze bloeien wat later in het seizoen dan de kruiden op de flauw taludoever. Door beide te combineren is het gehele seizoen voedsel beschikbaar voor insecten.

Op deze natte bodem is plaats voor o.a. grote kattenstaart, gewone wederik, zwanenbloem, gewone valeriaan en gele lis. Het habitat is een rijke nectar bron voor insecten en biedt bescherming en beschutting aan veel soorten dieren zoals: waterspitsmuis, ♦noordse woelmuis, zeggedoorntje, moerassprinkhaan, ♦argusvlinder, ♦glassnijder en de ♦purperreiger. Deze laatste is een beschermde vogelsoort en een regelmatig bezoeker op Natuurrijk. Daarom geven we hem graag de ruimte. In de begroeiing neemt de krabbescheer steeds meer toe, dit ontwikkelt zich tot prachtige broedplekken voor de ♦zwarte stern. Bij een ruimere groei van

elzen en wilgen zal hier een mooie habitat ontstaan voor de ♦bever.

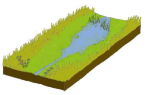
17. **Leeuwerikenveld**. (zie Natuurbouwstenen p.34) Zo'n 30 jaar geleden vulden de veldleeuweriken in het voorjaar het luchtruim van de veenweide met hun zang. Tegenwoordig zijn ze vooral te vinden in natuurgebieden, of op extensief beheerd terrein. Met dit leeuwerikenveld wordt een habitat gecreëerd voor de veldleeuwerik en de ♦patrijs.

Allereerst wordt de viltlaag tot een diepte van 15cm uitgenomen, de open plek wordt gevuld met grof brekerzand. Het veld wordt daarna dun ingezaaid met een streekeigen kruidenmengsel. Op deze manier ontstaat een plek met kruidenrijke vegetatie.

Behalve de veldleeuwerik profiteren ook weidevogelkuikens ervan als schuilplek. Het veld trekt een grotere diversiteit insectensoorten aan, die op hun beurt voedsel vormen voor vogels en amfibieën.

18. **Greppelpoel**. (zie Natuurbouwstenen p.38) Greppels zijn smalle ondiepe geulen in graslanden bedoeld om overtollig regenwater af te voeren. Vanuit ecologisch oogpunt kunnen greppels ook dienen om juist water vast te houden. Door lokaal greppels te verbreden ontstaat een ondiepe geïnundeerde laagte die, in het voorjaar, kan dienen als voortplantings locatie voor amfibieën en een mooie aanvulling vormen voor het leefgebied van (weide)vogels.

Een belangrijke meerwaarde voor greppels ontstaat wanneer de randzone in een afstand van 0,5 tot 1,5 meter niet wordt gemaaid en in de winter blijft overstaan. Tal van dieren benutten greppels om te migreren, beschutting te vinden bij schrale weersomstandigheden of felle zon. Het bodemleven zit hoger in de bodem, spinnetjes op de kale droge bodem enz, waardoor een foerageergebied voor o.a. de watersnip ontstaat. Ook biedt het een zeer waardevolle voortplantingshabitat voor amfibieën.

19. **Eik**. Tegen de Oudelandseweg aan zullen 2 eiken worden geplant. Zo ontstaat een natuurlijke toegang tot het terrein. Er is gekozen voor de eik, omdat er honderden soorten zijn die specifiek afhankelijk zijn van deze boomsoort. Zoals de eikenprachtkever, eikengalwesp en eikenpage. Daarnaast bieden eiken nestgelegenheid voor vele vogels. Voor de eikenprocessierups hoeven we niet te vrezen, aangezien er volop biodiversiteit in de omgeving is, zodat hier geen plaag kan ontstaan.

20. **Torenvalkkast**. De torenvalk is een veel voorkomende gast op Natuurrijk. Deze roofvogel was lange tijd de talrijkste roofvogel van ons land. Inmiddels staat hij op de rode lijst, terwijl hij essentieel is voor het boerenland. Het is een uitgesproken muizenjager en als zodanig is hij noodzakelijk om de muizenpopulatie op Natuurrijk in toom te houden. Verder mag een valk natuurlijk niet ontbreken op De Valkwei! De torenvalk broedt graag in

nestkasten in open land, vandaar dat we hem die gelegenheid graag bieden.

21. **Ooievaarspaal**. De ooievaar is een inheemse diersoort, die beschermd is op grond van de Europese Vogelrichtlijn. Begin 1900 was de ooievaar nog talrijk, maar rond 1970 was deze weidevogel vrijwel verdwenen als broedvogel in Nederland. Inmiddels zijn er beschermingsprogramma's in heel Europa. Daarbij is het belangrijk om voldoende broedplekken aan te bieden om de vogelstand op peil te brengen en te houden.

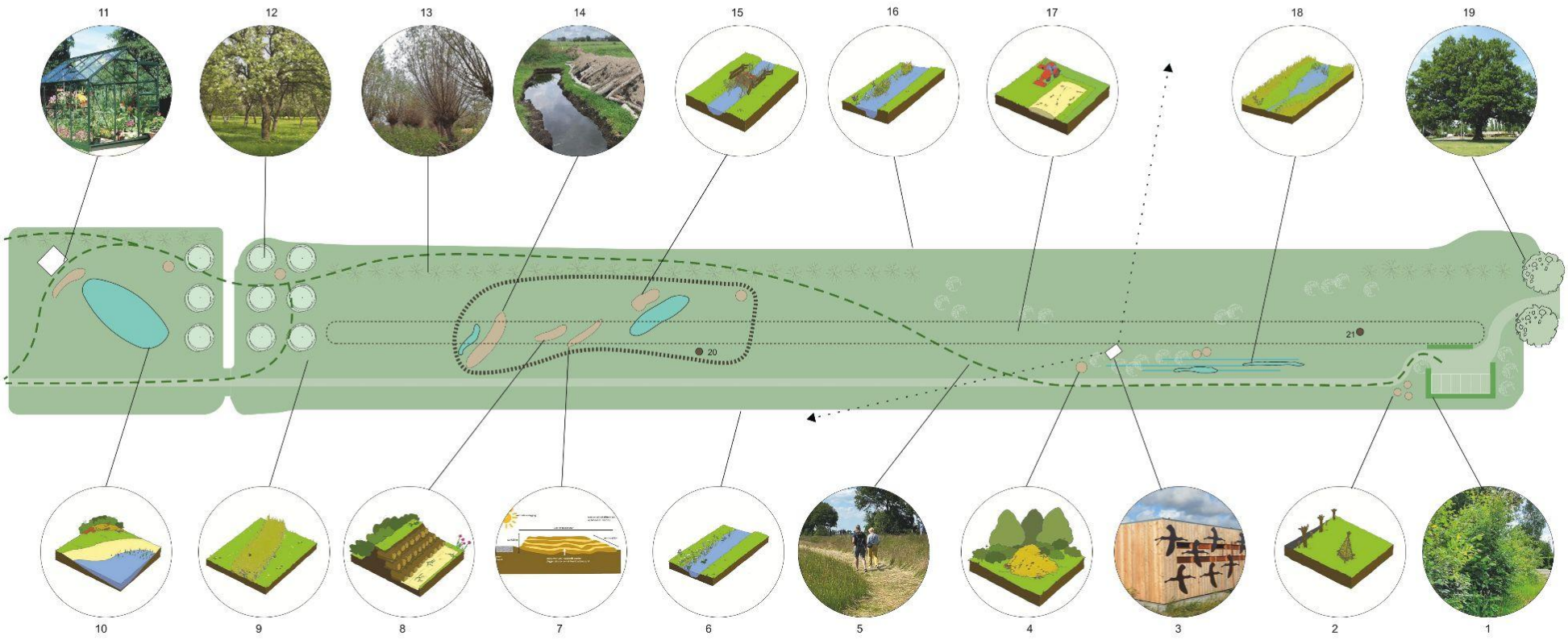

De ooievaar leeft bij uitstek in extensief beheerde weilanden in veenweidegebieden met een hoge waterstand. Voor een broedplek maakt de ooievaar meestal gebruik van kunstmatige nestgelegenheden op daken en wagenwielen. Van de ooievaar is verder bekend dat hij ook rivierkreeften eet en daarmee bewijst hij Natuurrijk goede diensten. Daarom hoort de ooievaar juist bij een gebied als Natuurrijk, hij maakt deel uit van dit unieke ecosysteem. Bovendien is het een zeer geliefde vogel en daarom geven we de ooievaar graag een plek in het inrichtingsplan.

Vegetatiebarrière tegen kreeften. In de sloten die Natuurrijk omringen en de door de Provincie aangelegde poel op De Valkwei zijn volop Amerikaanse rivierkreeften aanwezig. Deze invasieve exoot vormt een plaag, hij eet alle waterplanten op en verstoort zo het natuurlijk evenwicht van de inheemse soorten. Om enkele poelen te vrijwaren van deze invasie, legt Natuurrijk een barrière aan. De barrière zou kunnen bestaan uit takkenrillen tussen dubbele rijen knotwilgen, dichte in rijen geplante doornstruiken met soorten als meidoorn, sleedoorn, duindoorn, hondsroos, egelantier, Rosa rugosa, mispel en braam. Incidenteel kan gaas gebruikt worden. De barrière moet liefst zo gevarieerd mogelijk zijn.

Binnen de barrière zullen en een later stadium enkele poelen gegraven worden, die op deze manier vrij van kreeften kunnen blijven. Dit alles is noodzakelijk om de kamsalamander te redden die nu nog in Natuurrijk leeft, maar die ernstig in zijn voortbestaan bedreigd wordt.

Natuurrijk inrichtingsplan - natuurbouwstenen in de De Valkwei

Kruiden- en faunarijk grasland
Insecten habitats
Poelen en greppels
Gemaaide wandelroute
Afdeklaag
Kreeftenbarriere

1 Gemengde haag / bossage
2 Muizenruiter
3 Vogel-observatiehut
4 Ringslangbroeihoop
5 Gemaaid pad
6 Flauw taludoever
7 Keverbank
8 Insectentrap
9 Kruidenbaan
10 Poel

11 Kas
12 Hoogstamweide
13 Knotwilgen
14 Natuurhotel
15 Amfibiesteenstapeling
16 Drasoever
17 Leeuwerikkenveldje
18 Greppelpoel
19 Eik
20 Torenvalkkast
21 Ooievaarspaal

Stichting Natuurrijk
Ontwerp: Eric van Ulden, Kees Beaart, Rombout den Ouden
Afbeeldingen Natuurbouwstenen: Rudi Terlouw, Richard Slagboom

Uitvoering

Het uitvoeren van dit ambitieuze plan, vergt een grote hoeveelheid arbeid. Tot nu toe is alle werk louter door vrijwilligers uitgevoerd. Maar voor de toekomst wordt eraan gedacht om een professionele kracht in te schakelen. Dit om de voortgang van het plan en Stichting Natuurrijk op robuuste wijze te waarborgen.

Om een en ander te bekostigen, zal Stichting Natuurrijk zoveel als mogelijk de kosten zelfstandig vergaren. Hiertoe zal zeker gekeken worden naar de voorgestelde verdien-modellen uit de Toolbox van Samen voor Duurzaamheid.

Verder ontvangen we graag ondersteuning van de gemeente en de provincie. Dit zal allereerst moeten bestaan uit een vruchtbare samenwerking. Maar mogelijk zijn hier ook financiële toevoegingen te organiseren om onze prachtige bijdrage aan de gemeentelijke en provinciale doelen, mogelijk te maken.

Omdat de plannen van Natuurrijk op alle gebieden overeenkomen met de doelen van de Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel, zijn hier mogelijk ook gelden te vergaren, zoals mogelijk een langdurige beheervergoeding. Hier enkele teksten die daarop wijzen.

Uit Aanvalsplan Landschap (p.4):

> *“Behalve landbouwgrond betreft dit ook grond zonder landbouwfunctie, die in eigendom is van overheden en particulieren niet zijnde agrariërs. Voor agrariërs en andere particuliere grondeigenaren staat voorop dat het financieel voldoende aantrekkelijk moet worden gemaakt om hen te verleiden bij te dragen aan groenblauwe dooradering. Deelname is op vrijwillige basis.”*

Uit Aanvalsplan Landschap (p.13):

> *“Landschapselementen dragen door het leveren van ecosyteemdiensten bij aan een duurzaam inkomen van boeren en andere grondeigenaren.”*

Uit Aanvalsplan Landschap (p.21):

> *“Deelname aan het Aanvalsplan is vrijwillig, maar op het moment dat deelgenomen wordt gelden de daarvoor geldende verplichtingen, waar tegenover dan de overeengekomen langjarige vergoedingen staan.”*

Stimuleringsbeleid via bijvoorbeeld het Subsidiestelsel Natuur en Landschap, waaronder de subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap o.b.v. het Natuurbeheerplan;

Alle foto’s zijn genomen op Natuurrijk, behalve de iconen bij de onderdelen

© St. Natuurrijk

21-2-2023

gemeente Krimpenerwaard

Per e-mail verstuurd
Stichting Natuurrijk
T.a.v. Rombout den Ouden
[redacted]

LOCATIE: Stolwijk
UW BRIEF:
UW KENMERK:

DOCUMENTNUMMER:
ZAAKNUMMER: 19311099652
BIJLAGE(N):

BEHANDELD DOOR: [redacted]
TELEFOON: 140182
E-MAIL: info@krimpenerwaard.nl
VERZENDDATUM: 13 september 2023

ONDERWERP: Beantwoording principeverzoek

Geachte Stichting Natuurrijk,

Op 24 april 2023 hebben wij uw conceptaanvraag ontvangen voor het natuurlijk inrichten van het perceel aan de Oudelandseweg 5, 2935LC in Ouderkerk aan den IJssel. De conceptaanvraag is geregistreerd onder nummer 19311099652. In deze brief leest u onze reactie op uw verzoek.

Beoordeling conceptaanvraag
Wij hebben uw conceptaanvraag beoordeeld en zijn in principe akkoord met het door u voorgestelde plan. Hieronder leest u hoe wij tot dit oordeel zijn gekomen en welke voorwaarden wij daaraan stellen.

Onderdeel van onze beoordeling vormen de onderstaande bijbehorende stukken:
- Inrichtingsplan Natuurlijk, d.d. 31-03-2023.
- Natuurrijk inrichting HuidigTek 1-4-23, d.d. 01-05-2023

Toetsingskader
Bestemmingsplan
Het plan is gelegen binnen:
1) het geldende bestemmingsplan “Buitengebied Ouderkerk aan den IJssel 2013”, vastgesteld op 9 juli 2014, op gronden met de enkelbestemming ‘agrarisch met waarden’ met de gebiedsaanduiding “milieuzone-stiltegebied”.
2) het geldende “Parapluplan Parkeren Krimpenerwaard” vastgesteld op 29 januari 2019, op gronden met de gebiedsaanduiding “overige zone – parkeren”.

Het plan is in strijd met het bestemmingsplan op de volgende punten:
- **Artikel 4.1 onder b** geeft dat de gronden o.a. zijn bestemd voor instandhouding en ontwikkeling van landschappelijke en natuurwaarden. Belangrijk is het gebruik in de basis als (al dan niet kruiden- en faunarijk) grasland.
- **Artikel 4.1** geeft niet aan dat de gronden zijn bestemd voor parkeren. Er wordt ook een parkeerplaats aangevraagd/al gebruikt.
- **Artikel 4.5.1 onder b:** het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden te beplanten (haag, hoogstamweide, knotwilgen, eiken, vegetatiebarrière rivierkreeften)
- **Artikel 4.5.1 onder d:** het is verboden om zonder omgevingsvergunning gronden te egaliseren, ophogen of afgraven (keverbank, leeuwerikenveld)

- **Artikel 4.5.1 onder f:** het is verboden om zonder omgevingsvergunning watergangen en/of waterpartijen aan te leggen, te dempen of te wijzigen (poel, dras- en flauwtalud oever, greppelpoel)
- **Artikel 4.2.1:** uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen toegestaan met hoogte van 1,5 m (aangevraagd zijn hogere bouwwerken, namelijk de vogelobservatiehut, ooievaarspaal, kas, torenvalkkast, muizenruiter)

Afwijkingsmogelijkheden
Medewerking verlenen aan binnenplans afwijken voor de aanlegvergunning is mogelijk als:
- Genoemde landschappelijke en natuurwaarden niet worden aangetast;
- Bij aanleg en aangelegde watergangen HHSK positief adviseert;
- Provincie akkoord is in relatie tot de beheerovereenkomst die zij hebben afgesloten met St Natuurrijk.

Voor bouwen is geen binnenplanse afwijkingsmogelijkheid.

Er kan worden gekruimeld voor de ooievaarspaal en torenvalkkast o.g.v. bijlage 2 Bor artikel 4 onder 3, mits niet hoger dan 10 m en niet meer dan 50 m².

De kas en vogelobservatiehut moet met een uitgebreide procedure worden aangevraagd/behandeld omdat er geen sprake is van een hoofdgebouw op het perceel en dus ook niet van een bijbehorende bouwwerk waarmee het gekruimeld zou kunnen worden met artikel 4 lid 1 van bijlage 2 Bor.

Voor de onderstaande elementen dient er een omgevingsvergunning voor de activiteit ‘Weg- en werkzaamheden” te worden aangevraagd:
- *Gemengde haag*
- *Flauw taludoever*
- *Keverbank*
- *Poel*
- *Drasoever*
- *Leeuwerikenveld*
- *Greppelpoel*
- *Eik*
- *Natuurlijke barrière rivierkreeften*
- *Hoogstamweide*
- *Knotwilgen*

Voor de onderstaande elementen dient er een omgevingsvergunning voor de activiteit ‘Bouwen” te worden aangevraagd:
- *Muizenruiter*
- *Vogelobservatiehut*
- *Kas*
- *Ooievaarspaal*
- *Torenvalkkast*

Voor de onderstaande elementen is er geen omgevingsvergunning nodig:
- *Ringslangbroeihoop*
- *Gemaaid pad*
- *Insectentrap*
- *Kruidenbaan*
- *Natuurhotel*

- *Amfibieënsteenstapeling*

Er dient een overeenkomst met betrekking tot de kosten van het wijzigingsplan en eventuele planschadekosten te worden gesloten. Deze kosten mogen niet ten laste van publieke middelen komen. Wanneer u daadwerkelijk tot de wijziging van het bestemmingsplan wilt overgaan verzoeken wij u ons dit schriftelijk te laten weten. Er zal u dan een concept overeenkomst worden toegestuurd.

Advies natuur- en landschap
De natuur- en landschapsadviseur van de gemeente hebben uw plan beoordeeld. Ondanks dat aangevraagde elementen mogelijk gerealiseerd kunnen worden via een van bovenstaande procedures vinden de adviseurs deze niet altijd wenselijk uit natuur en landschappelijk oogpunt. Niet alle activiteiten dragen bij aan de natuurwaarden zoals gesteld bij kruiden- en faunarijk grasland. Of passen binnen de landschappelijke waarden zoals de openheid van het landschap.
Ze stellen voor om de kansrijke elementen zoveel mogelijk bij de entree te concentreren/combineren of achterin op het stukje bij de bestaande poel om verrommeling van het perceel te voorkomen, de openheid zoveel mogelijk te behouden en de ontwikkeling van het kruiden- en faunarijk grasland niet in de weg te staan. Hieronder leest u per element hun advies.

1. *Gemengde haag*
Kansrijk. De lengte beperken tot aan het begin van de natuurvriendelijke oever. Als afscheiding voor het parkeren de lengte beperken tot de lengte benodigd om auto's aan het oog te onttrekken. Uit oogpunt van doorzicht voor de buren de hoogte beperken.

2. *Muizenruiter*
Kansrijk. Niet binnen de westelijke natuurvriendelijke oever. Aantal en hoogte beperken voor doorzicht voor de buren.

3. *Vogelobservatiehut*
Negatief. Vogelobservatie midden op het perceel is niet wenselijk omdat dit gevolgen heeft voor de ontwikkeling van andere natuurelementen. Een observatiepunt met bord bij het hek zou hetzelfde resultaat kunnen hebben.

4. *Ringslangbroeihoop (bestaand)*
De broeihopen staan er al een aantal jaar. Als zij resultaat hebben, laten staan maar niet uitbreiden in verband met doorzicht buren. Anders verplaatsen richting bosgedeelte.

5. *Gemaaid pad*
Kansrijk. Dit aansluit bij de doelstelling kruiden- en faunarijk grasland.

6. *Flauw taludoever (bestaand)*
Kansrijk. Is de basis voor de biodiversiteit op dit perceel. Is onderdeel van de overeenkomst met de Provincie en is grond voor afgegraven. Ligt er al een aantal jaar met resultaat. Wel houden aan beheerplan en beheerafspraken met de provincie, zoals opschot van bomen verwijderen.

7. *Keverbank*
Negatief. Zo midden op het perceel staat dit een goed beheer en dus ontwikkeling van het kruiden- en faunarijk grasland in de weg.

8. *Insectentrap (bestaand)*
Negatief. Lijkt een goed beheer van het kruiden- en faunarijk grasland in de weg te staan.
Is dit een bestaand element? Zo niet, dan het natuurhotel optimaliseren/omvormen tot insectentrap.

9. Kruidenbaan (bestaand)
Kansrijk als dit wordt gerealiseerd door het beheer van het bestaande kruiden- en faunarijk grasland.

10. Poel (bestaand)
Kansrijk. De poel bestaat al maar zal nog iets vergraven worden. Het natuurperceel wordt aangetast door rivierkreeften. Onder het kopje ‘natuurlijke barrière rivierkreeft’ wordt genoemd dat er barrières rondom de poel komen waarvan niet duidelijk is of dit aangeplante bomen en struiken zijn of takkenrillen. Wat betreft biodiversiteit kansrijk om de poel te optimaliseren en op deze plek waar al begroeiing is daar wat aan toe te voegen om de rivierkreeften tegen te houden.

11. Kas
Negatief. Dit staat ver af van een natuurlijke ontwikkeling. Een kas met planten vraagt veel onderhoud/ activiteit wat de rust op het perceel niet ten goede komt. Bij de weg plaatsten verstoort de rust minder, maar vergroot de kans op vandalisme.

12. Hoogstamweide (bestaand)
Kansrijk. Bestaande hoogstambomen die een natuurwaarde vertegenwoordigen. In een nieuwe situatie adviseren we boomgaarden aan het lint te plaatsen uit landschappelijk/ cultuurhistorisch oogpunt.

13. Knotwilgen
Negatief wat betreft extra aanplant. Her en der staan er op het perceel al knotwilgen. Dat lijkt me voldoende voor de doelstellingen die worden genoemd onder het kopje knotwilgen. Hiermee houden we het landschap ook nog enigszins open.

14. Natuurhotel (bestaand)
Kansrijk. Bestaand element met natuurwaarde opwaarderen tot insectentrap/keverbank (nummer 7/8) en deze niet nieuw als aparte natuurelementen aanleggen.

15. Amfibieënsteenstapeling
Om verrommeling van het perceel te voorkomen, aanleggen bij de bestaande poel. Op aangevraagde plek is een nieuwe poel niet wenselijk, met oog op de rivierkreeften en de benodigde barrière.

16. Drasoever (bestaand)
Kansrijk. Basis voor biodiversiteit op dit perceel. Is onderdeel van de overeenkomst met de Provincie en er is grond voor afgegraven. Ligt er al een aantal jaar. Wel houden aan beheerafspraken met de provincie, zoals opschot van bomen minimaliseren. Een habitat voor de bever lijkt om die reden niet realistisch.

17. Leeuwerikenveld (negatief)
Twijfel. De omvang lijkt me te beperkt om ook daadwerkelijk wat voor de leeuwerik te betekenen. Of het moet alleen als voorbeeld dienen. Vraag is ook of dit past bij de doelstelling kruiden- en faunarijk grasland.

18. *Greppelpoel*
Negatief. Dit gaat ten koste van het kruiden- en faunarijk grasland. Er is voldoende natte oever op het vrij smalle perceel waar genoemde soorten ook kunnen leven.

19. Eik
Kansrijk uit oogpunt van biodiversiteit. Hovelingen, een aantal bomen bij de dam om de grond te verstevigen zijn als landschapselement passender bij onbebouwde tiendwegen.

20. Ooievaarspaal en Torenvalkkast
Noodzakelijk om een keuze te maken tussen de twee om het broedsucces te vergroten. Het effect van de ooievaar op weidevogels verschillen de meningen over. De natuur- en vogelwerkgroep Krimpenerwaard heeft een torenvalkinventarisatie uitgevoerd en locaties vastgesteld voor kasten. Hen raadplegen over meerwaarde van torenvalkkast op perceel St Natuurrijk.

21. Natuurlijke barrière rivierkreeften
Kansrijk bij bestaande poel. Negatief bij nieuwe poel. Het is niet slim om meer waterelementen te graven zolang de rivierkreeft niet effectief onderdrukt kan worden. De natuurlijke barrière van nog onbekend materiaal lijkt me de ontwikkeling van het kruiden- en faunarijk grasland in de weg staan. Ook het doorzicht wordt hiermee belemmerd. De barrière aanleggen bij de bestaande poel (nummer 10) lijkt me het meest zinvol.

Aanvragen omgevingsvergunning
Houdt u er bij het indienen van de uiteindelijke vergunningaanvraag rekening mee dat wetgeving en bestemmingsplanregels kunnen wijzigen.

Als de aanvraag omgevingsvergunning niet binnen een jaar na verzending van deze brief is ingediend, zullen wij uw conceptaanvraag terzijde leggen. Wij adviseren u om zo spoedig mogelijk een aanvraag omgevingsvergunning in te dienen.

U kunt de definitieve aanvraag omgevingsvergunning indienen via het Omgevingsloket Online (www.omgevingsloket.nl).
Bij het indienen van de aanvraag moet u er rekening mee houden dat u ook alle benodigde tekeningen, berekeningen en overige gegevens bijvoegt, dit voorkomt vertraging tijdens de behandeling.

Wij wijzen u er volledigheidshalve nog op dat uw aanvraag in het kader van de conceptaanvraag uitsluitend is beoordeeld aan de regelgeving genoemd in het toetsingskader. Bij de beoordeling van uw aanvraag om een omgevingsvergunning wordt ook aan andere regelgeving getoetst, denk hierbij aan het Bouwbesluit 2012, de Bouwverordening etc.

De procedure gaat wijzigen met de invoering van de omgevingswet.

Inlichtingen
Indien de inhoud van deze brief u niet geheel duidelijk is en/of u hierover nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met Dursun Surat van Team VTH, bereikbaar via tel. 14 0182 of e-mailadres info@krimpenerwaard.nl .

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard,

[redacted]
Team VTH
**Deze brief is geautomatiseerd aangemaakt en daarom niet ondertekend.*

Terugkeer van dagvlinders en libellen op Natuurrijk

In 1977 is door Birgitte en Kees Beaart 1,2 hectare agrarisch grasland aangekocht in de Krimpenerwaard, met als doel er natuur te ontwikkelen en ervaring met natuurbeheer op te doen. Ze noemden het terrein 'Natuurrijk'. Inmiddels is het terrein uitgegroeid tot een divers bosje te midden van een grootschalig agrarisch landschap.

Tekst:
Thijs Willems &
Kees Beaart
Stichting Natuurrijk

Kees en Birgitte wilden graag dat het door hen aangelegde natuurterrein voor de toekomst behouden zou blijven. Daarom zochten zij een natuurorganisatie die het terrein ten geschenke wilde ontvangen en het beheer zonder jacht, mest en bestrijdingsmiddelen wil voortzetten als zij dat zelf niet meer kunnen. Dat bleek moeilijker dan gedacht. De grootste natuurorganisatie in de Krimpenerwaard wenste geen onroerend goed te bezitten, het Zuid-Hollands Landschap vond het prachtig, maar het onderhoud te duur en de Partij voor de Dieren vond het beheren van natuurterrein geen corebusiness. Om de toekomst van het terrein veilig te stellen is in 2019 de Stichting Natuurrijk opgericht.

In 2018 werd het aangrenzende perceel onderdeel van de groenblauwe dooradering. Dit zijn verbindingszones tussen grotere natuurgebieden in ons land. Begin 2019 vonden er veel werkzaamheden ten gunste van de natuur plaats in opdracht van de provincie Zuid-Holland. Ook startten de onderhandelingen met Stichting Natuurrijk over de verkoop van het aangrenzende perceel aan de stichting.

> *"Land van de buurman komt maar één keer te koop."*

In 2021 is een aangrenzend perceel officieel aangekocht. Hierdoor is het natuurterrein toegenomen tot bijna 3,5 hectare in oppervlakte. De aankoop werd mogelijk door een genereuze schenking van de toenmalige secretaris van de Stichting Natuurrijk George de Valk en zijn vrouw Sophie. Tegelijkertijd schonken Birgitte en Kees hun Natuurrijk aan Stichting Natuurrijk.

Werkzaamheden op het nieuwe perceel

De oeverzone van de aangrenzende sloot is geleidelijk aflopend gemaakt en op de deels afgegraven bodem is een rijkdom aan bedreigde plantensoorten ingezaaid. Vandaag de dag staan er onder meer echt duizendguldenkruid, klokjesgentiaan, Spaanse ruiter, kleine zonnedauw, grote ratelaar, rietorchis en stijve ogentroost. Deze botanisch zeer soortenrijke zone wordt jaarlijks met de zeis gemaaid en opkomende bosopslag wordt handmatig verwijderd.

Kees Beaart

Het toegangshek tot het nieuwe perceel.

Verder zijn er op het perceel enkele poelen aangelegd. De rest van het perceel is niet afgegraven, maar kent sinds 2019 een beheer van tweemaal per jaar machinaal maaien en afvoeren. Doordat de bodem door jarenlang agrarisch gebruik zeer voedselrijk is geworden, is de vegetatie hier nog vrij soortenarm en wordt deze gedomineerd door grote vossenstaart. Een illegale slootdemping in het middendeel van het perceel die in opdracht van de provincie Zuid-Holland afgedekt is met 60 centimeter grond, is begroeid met een gevarieerde strooiselruigte van akkerdistel en grote brandnetel, en wordt gedeeltelijk meegemaaid met de rest van het perceel.

Libellen keren langzaam terug door aanleg poelen

Voordat het nieuwe perceel werd ingericht als natuurgebied, kende dit een intensief agrarisch beheer, evenals de meeste percelen in de directe omgeving van Natuurrijk. De sloten hebben een slechte waterkwaliteit door een combinatie van overbemesting, jaarlijks schoningsbeheer en een grote populatie Amerikaanse rivierkreeften die de oevervegetatie fijn knipt. De libellenfauna is dan ook buitengewoon arm en bestaat vrijwel uitsluitend uit het lantaarntje. Juist van deze soort is bekend dat hij relatief goed bestand is tegen watervervuiling.

In de recent aangelegde poelen is de libellenfauna nog altijd arm. Wel valt op dat hier duidelijk meer soorten aanwezig zijn dan in de grenssloten. Naast het lantaarntje komen hier onder meer nu ook de gewone oeverlibel, de grote keizerlibel en de viervlek voor. Deze soorten zijn kenmerkend voor stilstaande, licht zure wateren met kale oevers. Het gaat hier momenteel dan ook nog om een prille pioniersgemeenschap, maar de kans dat zich in de nabije toekomst meer soorten zullen vestigen is zeker aanwezig. Hiervoor is het wel van belang dat de kreeften de poelen niet allemaal weten te bereiken, omdat hun aanwezigheid de vorming van een oever- en watervegetatie sterk belemmert.

Herstel dagvlindergemeenschap op voormalig agrarisch grasland

Voor de dagvlindergemeenschap geldt hetzelfde als voor de libellengemeenschap. Er lijkt sprake van licht herstel.

Voordat het perceel werd ingericht, was er net als in het omringende landschap sprake van intensief agrarisch beheer. Zowel nectarplanten als waardplanten waren amper aanwezig. Doordat de slootoever inmiddels is omgevormd tot een geleidelijke en zeer bloemrijke oever is van een nectargebrek geen sprake meer. Ook in het perceel zelf is door de aanwezigheid van akkerdistels sprake van een goede nectarvoorziening in de zomermaanden. Daar komt bij dat de grote brandnetel, een belangrijke waardplant voor enkele algemene dagvlindersoorten, op de voormalige sloot door het midden van het perceel uitbundig voorkomt.

Het gevolg is dat de vrijwel steriele uitgangssituatie is veranderd. Alle brandnetelvlinders komen inmiddels weer in het gebied voor (atalanta, distelvlinder, dagpauwoog, kleine vos, gehakkelde aurelia en landkaartje). De dichtheden van met name kleine vos, dagpauwoog en atalanta zijn daarbij redelijk hoog te noemen. Behalve brandnetelvlinders, zijn ook andere algemene dagvlindersoorten – met dank aan de verbeterde nectarbeschikbaarheid – weer van de partij. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de citroenvlinder en drie witjes (klein geaderd witje, klein koolwitje en groot koolwitje).

Net als bij de libellen, geldt voor de dagvlinders dat een echt soortenrijke gemeenschap nog niet is ontstaan. Vrij gebruikelijke graslandvlinders zoals het bruin zandoogje, het icarusblauwtje en het zwartsprietdikkopje hebben zich nog niet weten te vestigen. Door het maaibeheer gefaseerd uit te voeren en het maaisel af te voeren zal het terrein naar verwachting in de nabije toekomst soortenrijker worden op het gebied van dagvlinders. De aanwezigheid van de sterk bedreigde argusvlinder, maar ook algemenere graslandvlinders zoals de kleine vuurvlinder en het oranjetipje geeft aan dat er zeker potentie is voor het verdere herstel van een soortenrijke, grasland gebonden dagvlindergemeenschap in het gebied.

De toekomst

Het werk voor Natuurrijk is nog niet klaar. Er is een inrichtingsplan gemaakt voor het nieuw aangekochte deel. Dit inrichtingsplan bevat onder andere een plattegrond met 21 natuurbouwstenen of landschapselementen die ten goede moeten komen voor de biodiversiteit. Bijvoorbeeld de aanleg van een greppelpoel, een hoogstamweide en een keverbank. De realisatie van deze elementen is nog niet eenvoudig. Maar door de inzet van Kees en Birgitte en vrijwilligers van de stichting is al wel een kleine oase ontstaan te midden van agrarisch grasland. En met de juiste maatregelen weten hopelijk meer en meer libellen, vlinders en andere insecten het nieuwe deel, en natuurlijk de rest van Natuurrijk, te vinden.

Meer informatie over het gebied:
www.stichtingnatuurrijk.nl ●

Thijs Willems

Thijs Willems

Thijs Willems

Thijs Willems

Verschillende soorten weten het nieuwe perceel van Natuurrijk te vinden. Van boven naar beneden: atalanta, lantaarntje, klein koolwitje & houtpantserjuffer.

Ter attentie van de heffingsambtenaar van de gemeente Krimpenerwaard
Postbus 51
2820 AB Stolwijk

Bezwaar Aanslag

Stichting Natuurrijk
[redacted]

Belastingjaar: 2023
Debiteurnummer: 514275
Aanslagnummer: 623002688
Dagtekening: 21.09.2023

Omschrijving: 19311099652 vooroverleg Aantal 1,00 Prijs 154,30
2.2.1. - Het houden van vooroverleg i.v.m. het verkrijgen van een indicatie/voorgenomen project, Oudelandseweg 5, 2935 LC Ouderkerk a/d IJssel
Totaal 154,30

Geachte heffingsambtenaar,

Allereerst een opmerking: Het adres van Natuurrijk dat in de aanslag genoemd wordt is onjuist: Oudelandseweg 5, 2935 LC Ouderkerk a/d IJssel is het adres van een buurman van Natuurrijk. Natuurrijk is gelegen aan de Oudelandseweg tussen de nummers 3E en 5.
Als de gemeente een adres van Natuurrijk zou willen aangeven zou dat dus nummer 3F moeten zijn. Daar hebben wij geen bezwaar tegen, indien daarvoor geen kosten in rekening gebracht worden.

Vorig jaar, op 2 december 2022 heeft in het gemeentehuis te Stolwijk een “vooroverleg” plaatsgevonden, in aanwezigheid van twee ambtenaren van de gemeente, [redacted], een vertegenwoordiger van de Provincie Zuid-Holland en negen vrijwilligers van Stichting Natuurrijk. Dit overleg vond plaats op verzoek van de gemeente, zonder tevoren vastgestelde agenda. Tijdens de bijeenkomst werd een plattegrond van het Inrichtingsplan Natuurrijk gepresenteerd, waar ambtenaren van de gemeente uitdrukkelijk om gevraagd hadden. Vervolgens werd door de aanwezige ambtenaren van de gemeente aan Stichting Natuurrijk gevraagd een toelichting bij de overlegde plattegrond, dat principeverzoek genoemd werd, bij de gemeente in te dienen. De termijn van behandeling van een principeverzoek zou 4-6 weken zijn. Tijdens genoemde bijeenkomst werd niet gezegd, dat de indiening van het gevraagde principeverzoek Stichting Natuurrijk geld zou kosten. Vanuit de Stichting werd juist uiteen gezet dat Stichting Natuurrijk over heel weinig financiële middelen beschikt en nimmer subsidie heeft ontvangen. Dat de Stichting inmiddels over bijna 3,5 hectare grond beschikt is te danken aan giften van de voormalige secretaris George de Valk en zijn vrouw, die de aankoop van het van het voor het “oude” Natuurrijk liggende perceel

van de Provincie Zuid-Holland bekostigde en een schenking van de huidige voorzitter van Stichting Natuurrijk en zijn vrouw, die het oorspronkelijke deel van Natuurrijk, dat zij in 1977 bij een veiling kochten, tegelijkertijd aan Stichting Natuurrijk schonken.
Door de gemeente zijn van dit overleg notulen gemaakt. Hierbij moet ik opmerken dat deze notulen niet door Stichting Natuurrijk geaccordeerd zijn. Dit vermeld ik met name, omdat ik aangegeven heb, dat tijdens deze bijeenkomst niet werd aangegeven dat voor het indienen van een principeverzoek betaald zou moeten worden. In de notulen van het overleg is echter het volgende opgenomen:
“Van grondeigenaren verwacht de gemeente dat zij als zij een (natuur)plan indienen daar ook de financiële middelen voor hebben of een meerjarenplan hoe het natuurplan te realiseren.”
Dat dit laatste absoluut niet in het overleg gezegd is kan ik aantonen, aangezien ik met toestemming het hele overleg van ruim twee uur heb opgenomen.

Ik wil niet onvermeld laten dat ambtenaar ,op 21 maart 2023 een link stuurde naar ons bestuurslid de heer Rombout den Ouden, met de legesverordening van de gemeente Krimpenerwaard. Bovendien liet zij 29 maart weten dat indiening van het door de gemeente aan onze vrijwilligersorganisatie gevraagde principeverzoek voor 1 april ingediend zou moeten worden. Dan zou het 150,00 euro kosten, latere indiening zou al gauw ruim 1500,00 euro kosten. U zult begrijpen dat wij, gezien ons zeer beperkte budget, hiervan ernstig schrokken. Door de inzet van ons bestuurslid de heer Den Ouden lukte het in twee dagen de gevraagde toelichting bij de reeds in 2022 overlegde plattegrond in te dienen. De reactie van de gemeente liet niet 4 tot 6 weken, zoals was aangekondigd, maar bijna 6 maanden op zich wachten.

Beroep op Artikel 4. g. Vrijstellingen
Hierbij doen wij een beroep op vrijstelling voor betaling van leges. Stichting Natuurrijk is een plaatselijke non-profit instelling met ANBI-status. Zoals voor ANBI-organisaties verplicht is, zijn onze financiële overzichten op onze website stichtingnatuurrijk.nl vermeld. Onze vrijwilligers en bestuursleden hebben tot heden zelfs nimmer enige onkostenvergoeding ontvangen. Integendeel zonder bijdragen van bestuursleden en vrijwilligers zou Stichting Natuurrijk nimmer hebben kunnen bestaan. Dat de activiteiten van de Stichting ten goede komen aan de inwoners van onze gemeente, blijkt met name uit ons natuureducatieve werk in Natuurrijk, waarvan we hopen dat er steeds meer scholen gebruik zullen maken. Dit jaar ontvingen wij meerdere groepen leerlingen van Obs Het Schateiland uit Lekkerkerk en van Obs De Schakel uit Ouderkerk aan den IJssel. Van de directeur van Obs De Schakel hebben we recent vernomen dat haar collega’s enthousiast zijn en graag met hun klassen langs willen komen in Natuurrijk. Een vergelijkbare educatieve voorziening waarbij scholieren kennis kunnen maken met de natuur van de eigen omgeving bestaat in de gemeente Krimpenerwaard niet.
Bovendien organiseren wij elke eerste zondag van de maand om 10.00 uur vanaf ons hek aan de Oudelandseweg een gratis rondleiding in Natuurrijk, waarbij de bezoekers kennis maken met wat de natuur in de Krimpenerwaard in de betreffende tijd van het jaar te bieden heeft.

Wij betreuren het ten zeerste dat de gemeente Stichting Natuurrijk kennelijk als “grondeigenaren” behandelt. Anders dan agrariërs, die grondeigenaren zijn,

ontvangen wij geen financiële opbrengst van de grond die Stichting Natuurrijk door schenkingen bezit. Onze opbrengst bestaat uit verrijking van de biodiversiteit in de Krimpenerwaard, waarvoor we van de Partij voor de Dieren dit jaar een onderscheiding ontvingen, een bijdrage aan het remmen van de opwarming van de aarde en het bevorderen van natuurbeleving en natuurkennis. Het geven van natuureducatie is corebusiness van Stichting Natuurrijk. We streven ernaar op termijn Natuurrijk als natuureducatie-centrum te kunnen presenteren en daarvoor ook erkenning en ondersteuning van de gemeente te krijgen.

Hoogachtend,

Kees Beaart
Natuurverrijker en voorzitter Stichting Natuurrijk

NB. Onze burgemeester mevrouw P. Bouvy-Koene schreef in het gemeentenieuws, Het Kontakt van 9 mei 2023, onder meer: “Vrijwilligers zijn het cement van de samenleving.”

Betreft: noodzaak parkeren ivm veiligheid inwoners gemeente Krimpenerwaard op terrein Stichting Natuurrijk

Ouderkerk aan den IJssel, 17 oktober 2023

Geacht College van Burgemeester en Wethouders en leden van de Gemeenteraad,

In het verleden is diverse malen door uw College gesteld dat er wordt gezocht naar een oplossing voor het parkeerverbod in Natuurrijk, Bij de beantwoording van Raadsvraag 9, Nr. SV23-003, 3 januari 2023 Vraag art.38 antwoordde u dat opheffing van het parkeerverbod een onderdeel is van het in te dienen plan welke de gemeente in behandeling zal gaan nemen.

Omdat wij een goede relatie wensen met uw bestuur, hebben wij ons zo goed mogelijk trachten te houden aan het verbod. Tot heden hebben wij daarom ook geen besluit van de gemeente afgedwongen door juist wel te (laten) parkeren op ons terrein, zoals ons door verschillende juristen werd aangeraden, waaronder onze juridisch adviseur van Rechtswinkel 010. Diverse juristen menen namelijk dat het ingestelde parkeerverbod juridisch niet onderbouwd is.

Wij begrijpen niet waarom u ons belangrijke educatieve werk - en ons werk voor herstel van biodiversiteit en klimaat - praktisch vrijwel onmogelijk wil maken door ons zelfs te verbieden op eigen terrein te mogen parkeren. Dit terwijl het volgens het geldende Parapluplan Parkeren Krimpenerwaard juist verplicht is zoveel mogelijk op eigen terrein te parkeren. Uitgaande van de opvatting van de burgemeester - u schreef in Het Kontakt, 9 mei 2023: **vrijwilligers zijn het cement van de samenleving** -, zou u zulke initiatieven moeten koesteren, die geheel door vrijwilligers en uit eigen middelen worden gerealiseerd, in plaats van deze op verschillende wijzen tegen te werken.

Ook hebben wij ons tot heden onthouden vragen te stellen op grond van de Wet Open Overheid, omdat dat werd gevraagd door uw ambtenaren bij de bijeenkomst op 2 december 2022, waarbij op verzoek van uw ambtenaren de plattegrond van ons Inrichtingsplan Natuurrijk werd gepresenteerd. Dit terwijl een eerdere op basis van genoemde Wet gestelde vraag aantoonbaar onvolledig beantwoord werd en ons zelfs vanuit de Nationale Ombudsman aangeraden werd nog een dergelijke vraag tijdig te stellen.

Uit de namens uw College door ons vorige maand ontvangen reactie van de heer ambtenaar , op de, op verzoek van uw ambtenaren door onze vrijwilligers opgestelde toelichting bij de op 2 december 2022 getoonde plattegrond van Inrichtingsplan Natuurrijk - Natuurbouwstenen in de De Valkwei - , is helaas niet gebleken dat er een oplossing gevonden is voor het reeds in augustus 2022 ingestelde parkeerverbod.
Aangezien wij ons tot heden zo stipt mogelijk trachten te houden aan het ingestelde verbod en nimmer een klacht of bekeuring ontvangen hebben betreffende onbevoegd parkeren op ons perceel, verbaast het ons, dat in de ontvangen reactie

op ons Inrichtingsplan Natuurrijk vermeld wordt, dat de parkeerplaats al gebruikt wordt. Als de gemeente onbevoegd parkeren geconstateerd zou hebben, hadden wij daarvan tenminste een bericht en/of bekeuring verwacht.

Op dinsdag 24 oktober bezoeken twee klassen van Obs Het Schateiland uit Lekkerkerk Natuurrijk voor educatieve excursies. De leerlingen worden door ouders naar Natuurrijk gebracht. Het bestuur van Stichting Natuurrijk acht het in verband met de veiligheid onverantwoord de kinderen en hun ouders langs de Oudelandseweg te laten parkeren. De weg is smal en het verkeer ter plaatse rijdt vaak overantwoord snel. Daarom hebben wij besloten de auto's te laten parkeren op de verharding, die met als doel parkeergelegenheid te realiseren in overeenstemming met het bestemmingsplan en na overleg met één van uw ambtenaren in Natuurrijk is aangelegd. Als er aan de weg een ongeluk zou gebeuren vrezen wij dat de vrijwillgersverzekering die de gemeente heeft de schade, als die al in geld uit te drukken zou zijn, niet zal vergoeden als de verzekering verneemt dat u parkeren op eigen terrein heeft verboden.

Als u eventueel 24 oktober een Buitengewoon Opsporings Ambtenaar stuurt om Proces Verbaal op te laten maken, verzoeken wij u uiteraard niet de ouders die de kinderen komen brengen te bekeuren, maar Stichting Natuurrijk.

Tenslotte willen wij u er op wijzen dat onze vrijwilligersorganisatie dit jaar reeds een viertal bijzondere onderscheidingen/nominaties heeft ontvangen:
- Een onderscheiding van de Partij voor de Dieren voor grote inzet voor aanleg van natuur in de Krimpenerwaard
- Een derde prijs van de Nationale Vrijwilligersprijzen
- Een eervolle vermelding bij de Dorpskrachtprijs 2023 van de Zuid Hollandse Vereniging voor Kleine Kernen
- Een nominatie en tweede plaats bij de Steenbreektrofee 2023 - een nominatie die wij mede te danken hebben aan de gemeente Krimpen aan den IJssel, die de transportkosten vergoedt om gewipte tegels te laten hergebruiken in Natuurrijk -
In het Juryrapport van de Steenbreektrofee adviseert de Stichting Steenbreek of het mogelijk is in samenwerking met de gemeente te kijken in hoeverre Natuurrijk geschikt is als natuur-educatiecentrum in de regio. Gezien ons natuureducatief werk en de persoonlijke ervaring van de voorzitter van Stichting Natuurrijk, die sinds eind jaren zeventig vele honderden, zoniet duizenden kinderen en volwassenen kennis heeft laten maken met de natuur van de Krimpenerwaard en in Natuurrijk in het bijzonder, gaan wij graag een dergelijke samenwerking aan.

Aangezien de gemeente ook is aangesloten bij Stichting Steenbreek, is het volledige advies uit het Juryrapport hieronder opgenomen.

Met vriendelijke groet,

Kees Beaart
Natuurverrijker en
Voorzitter Stichting Natuurrijk
[redacted]

Website: stichtingnatuurrijk.nl

Instagram: stichtingnatuurrijk

Stichting Natuurrijk heeft de ANBI status
En is supporter van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel

Het **Juryrapport** van de **Steenbreektrofee 2023** vermeldt onder andere het volgende:

STEENBREEK ADVISEERT

Mede vanwege continuïteit in beheer is in 2019 Stichting Natuurrijk opgericht. Nu draait alles nog steeds veelal met vrijwilligers vanuit de sturende kracht van één vrijwillige kartrekker. Voor continuíteit in menskracht kan nagedacht worden over het verder professionaliseren van de stichting. **Wellicht kan in samenwerking met de gemeente ook gekeken worden in hoeverre Natuurrijk geschikt is als natuureducatiecentrum in de regio.** Enerzijds kan waardevolle kennis overgebracht worden aan jongeren. Daarnaast kunnen cursussen biodiversiteit, nature work-out, natuurmuren bouwen etc. worden gegeven wat weer een bron van inkomsten kan zijn. Dit kan cursisten wellicht weer inspireren tot vergroening van private tuinen. En het brengt meer mensen samen in beweging om zelf ervaring op te doen met natuur. Geheel in lijn met het gedachtegoed van Kees.

Betreft: uw beoordeling conceptaanvraag onder nummer 19311099652.

Geacht gemeentebestuur van de gemeente Krimpenerwaard,

Mijn naam is Edo van Uchelen, ik ben ecoloog met een eigen natuurgebied in Drenthe. Ik heb veel ervaring met de inrichting van natuurgebieden om landschap, natuurwaarden en biodiversiteit te versterken.

Stichting Natuurrijk heeft mij gevraagd om een reactie op uw beoordeling conceptaanvraag m.b.t. het inrichtingsplan dat is opgesteld door Stichting Natuurrijk om de biodiversiteit te verbeteren.

U geeft aan de conceptaanvraag te hebben beoordeeld en in principe akkoord te zijn met het voorgestelde plan, u schetst hoe u tot dit oordeel bent gekomen en koppelt daaraan voorwaarden.

U toetst het inrichtingsplan aan het bestemmingsplan buitengebied Krimpenerwaard 'Agrarische met waarden'. Hierin staat o.a. (punt 4.1, onder b) dat de gronden bestemd zijn voor 'instandhouding en ontwikkeling van landschappelijke en natuurwaarden'. Ik ga in op deze terminologie en leg uit hoe ik deze als ecoloog, in het kader van het bestemmingsplan, interpreteer.

Uw natuur- en landschapsadviseur koppelt landschappelijke en natuurwaarden aan kruiden- en faunarijk grasland en aan de openheid van het landschap. Dit advies is onjuist en geeft een verkeerde interpretatie van 'de ontwikkeling van landschappelijke waarden en natuurwaarden' zoals bepaald in het bestemmingsplan en zoals aanwezig in Natuurrijk. Zoals algemeen bekend verkeerd de Nederlandse landbouw in een grote crisis, buiten natuurgebieden is geen kruiden- en faunarijk grasland meer aanwezig, er zijn nauwelijks natuurwaarden overgebleven. De landschappelijke openheid bestaat uit grasfalt, ook wel biljartlakens genoemd. Het is dus onjuist om natuurwaarden toe te kennen aan dit landschap, waar op industriële wijze gras wordt geteeld. In dit opzicht wijs ik u voor de volledigheid op de definitie in het bestemmingsplan van natuurwaarde (punt 1.70): 'de aan een gebied toegekende waarde in verband met de *aanwezige flora- en fauna'.*

Ik heb afgelopen zomer het terrein van Natuurrijk op natuurwaarden geïnventariseerd (gegevens op aanvraag beschikbaar) en ben tot de conclusie gekomen dat deze in belangrijke mate afhankelijk zijn van een gevarieerde (opgaande) beplanting in de vorm van struweel, struiken en andere houtachtige vegetatie. Het bos uit de jaren zeventig is onlosmakelijk verbonden met de landschappelijke identiteit en is essentieel voor de natuurwaarden van het gebied. De term 'openheid' is hier dus ook niet correct en kan niet gebruikt worden voor landschappelijke waarden.

Op basis van het bestemmingsplan 'Agrarische met waarden' kan dus gesteld worden dat de voorgestelde maatregelen (zie opsomming hieronder) vallen onder de in het bestemmingsplan genoemde afwijkingsmogelijkheid 'Genoemde landschappelijke en natuurwaarden niet worden aangetast'. In dit opzicht voldoet de aanvraag van de genoemde maatregelen dus gewoon aan het geldende bestemmingsplan en is (dus) geen omgevingsvergunning nodig.

De voorgestelde maatregelen sluiten bovendien aan op het door de provincie Zuid Holland goedgekeurde inrichtingsplan, waarin het perceel de functie van een ecologische verbindingszone vanuit het beleid "Natte- en droge dooradering" heeft gekregen. Een dooradering kan niet goed functioneren zonder de hieronder genoemde maatregelen. Soorten anders dan vogels trekken niet door open gebied zonder dekking of beplanting.

Verder wijs ik u erop dat stichting Natuurrijk als terreinbeheerder landelijk en Europees verplichtingen heeft om bedreigde soorten te beschermen en de biodiversiteit te bevorderen. Dat is wettelijk vastgesteld. Het beheer van Natuurrijk is dus *niet* vrijblijvend (daarom is bijvoorbeeld ook een inrichtingsplan opgesteld). De maatregelen waarvoor u (onterecht) een omgevingsvergunning eist zijn noodzakelijk als aanvulling op het inrichtingsplan om soorten- en biodiversiteitsverlies te voorkomen, en in feite wettelijk verplicht:

- *Gemengde haag*
- *Flauw taludoever*
- *Keverbank*
- *Poel*
- *Drasoever*

- *Leeuwerikenveld*
- *Greppelpoel*
- *Eik*
- *Natuurlijke barrière rivierkreeften*
- *Hoogstamweide*
- *Knotwilgen*

Ik heb als ecoloog en expert op het gebied van (kleinschalige) natuurontwikkeling Stichting Natuurrijk geadviseerd de maatregelen uit te voeren en heb u hiermee uitgelegd dat de maatregelen niet strijdig zijn met het geldende bestemmingsplan.

Met vriendelijke groet,

Edo van Uchelen.